

Marie Ungrádová – Rodový erb Dubánků vyřezaný do lipového dřeva

NA SLOVÍČKO S MARIÍ UNGRÁDOVOU

Mgr. Marie Ungrádová je od roku 2009 v Klubu Východočeského střediska Obce spisovatelů a od roku 2010 i členkou výtvarné sekce. Píše humoristické povídky, básně, kreslí, ilustruje, maluje obrazy (olej na plátně) a vyřezává do dřeva. Zatím bydlí v malém městečku na úpatí Orlických hor. (Vamberk)

Řekněte něco o sobě.

Mohla bych sem vepsat nějaký svůj „umělecký“ životopis, ale teď to ještě neudělám. Jednak stojím teprve na začátku své tvorby a za druhé jsem dnes objevila jednu kratičkou větu, která mne překvapila svou geniální jednoduchostí: „Jste průměrem pěti lidí, s nimiž trávíte nejvíc času.“ (Jim Rohn). Abych tedy zjistila, jaká opravdu jsem, budu se muset nad svými pěti lidmi hluboce zamyslet a popřemýšlet, jak těmto svým přátelům vyjádřit vděk a jak je nápaditě motivovat, abych i já vylepšila zase jejich skóre. Což mi možná tak změní život, že nějaké dosavadní, zde na papír uvedené údaje se stanou nepodstatnými. Život je prostě změna.

Jak jste se dostala ke kumštu a co v něm sledujete?

Nějak si nemohu vybavit, co mne vlastně naučili učitelé výtvarné výchovy na základní škole. Ale nejdůležitější asi bylo, že mi kreslení a malování nezprotivili. Na střední ekonomické škole a na vysoké škole (práva) se žádné kreslení samozřejmě nevyučovalo.

V mém případě začal zájem o kumšt na rande, které bylo spojeno s návštěvou vernisáže a okukováním kumštů. Říkala jsem si: „To jsou ale krásné věci! A jak zajímaví lidé! Jak oni to dělají? A při tom vypadají tak tajupně, vědouce a šťastně!“ Tedy aspoň v tu chvíli. A potěšení a veselí jsme s nimi byli i my, diváci a návštěvníci. Později jsem se na výstavu ještě vrátila sama, ale neměla jsem žádný pocit, že bych uměla namalovat vůbec nějaký obraz – dokázala jsem to jen obdivovat.

Tvořit jsem začala až v roce 2008–2009, ve středním věku, kdy mnoho umělců s kumštem raději sekne a jdou si žít něčím jiným. Ale na druhou stranu, kdykoli je ve světě hospodářská krize, průměrní lidé sice začnou více šetřit a zbavovat se věcí, avšak ti chytří o to více investují – třeba vedle stříbra a pozemků právě i do uměleckých předmětů.

Takže když budeme mít výdrž a namalujeme něco, co ještě nikdy nikdo předtím neviděl (to je taky těžké přijít na to, co by to jako mělo být), můžeme in memoriam na aukcích v příštím století taky trhat rekordy. Ale teď vážně, opravdu si myslím, že úplně stačí, když člověka těší, co dělá.

Co považujete za své úspěchy?

Fyzicky vzato: že nesedím u televize, na to jsem opravdu hrdá. Že jsem schopna dojít, rozběhnout se nebo dojet na kole kamkoliv potřebuji. Tělo pochopilo, že pohyb rovná se život.

Duševně: že jsem schopna a ochotna se učit nové věci. Nějaké výstavy už mám za sebou, takže teď pro mne úspěch bude znamenat napsat, nailustrovat a vydat svou první knížku.

Jak chápete své členství ve výtvarné sekci Vč. SOS a jaký máte názor na existenci bulletinu Kruh?

Děkuji členům Východočeského střediska Obce spisovatelů za povzbuzení a zpětnou vazbu, kterou nám, co stojíme teprve na začátku své tvorby, kolegiálně poskytují.

A bulletin Kruh považuji za hmatatelný důkaz, že tato zájmová skupina lidí funguje a dává věci ne do šuplíku, ale do pohybu. Vždyť krásné obrazy a dobře napsané příběhy mají své hojivé a povzbudivé poslání a člověku, který se tomu umí otevřít a vnímat, určitě pomáhají.

Děkuji za odpovědi. Milan Dušek

PETR MUSÍLEK

ZÁSTUP SVĚTLA

Nemocniční lůžka jsou řadou domů
obydlených mlčenlivými samotáři
I kdybych natáhl ruce
nedosáhnou přes ulici
Za hlavou mi bliká osobní seismograf
sledovaný jednotkou rychlého nasazení
Ani tečku nepustí nanečisto

Slunce se protáhlo žaluziemi
a obklopené zástupem světla
zahájilo první ranní vizitu

Přizvedlo strmé vrcholy grafu
nahlédlo do propasti
a zapsalo
Pozor sledovat!
Ještě vysílá

OSTROV

VLADIMÍR SOKOL

Jack pocházel z malého oregonského městečka a toto byl jeho první pobyt v Evropě. Dlouhá léta šetřil, aby si mohl dopřát dovolenou svých snů, v Řecku. S nadšením fotografoval každou památku nebo malebnou část přírody, kterých mu tato krajina nabízela dostatek. Zavazadlo se rychle plnilo ruličkami filmů. V duchu si již představoval nadšené tváře známých, až jim předloží své fotografické úlovky.

Před odjezdem na dovolenou si znovu prostudoval dostupné publikace o Řecku, včetně mytologie. Téměř z paměti znal nejznámější a nejpůsobivější pověsti této země. Trójskou válku, Odysseovo bloudění, pověst o zlatém rounu i smutný osud Orfea a Euridyky. Věděl, že alespoň část těchto příběhů může mít historické jádro, což dokazoval objev Tróje a jeho touhou bylo, zachytit svým aparátem co nejvíce památek na tyto hrdinské doby. Za tím účelem navštívil i Krétu, místo dočasného pobytu geniálního Daidala i hrůzostrašného Mínotaura. Tento ostrov nabízel lačnému turistovi opravdovou žeň pro malebné snímky a Jack se nemohl nabažit. Nebyl vázán režimem cestovní kanceláře, jelikož finanční prostředky mu dovolovaly individuální pobyt a tak mohl svému koníčku podřídit čas dle svého uvážení. Zavolal tedy do hotelu, že se na Krétě ještě dva či tři dny zdrží.

Věděl, že na ostrově, žijícího z valné části z turistů, nebude problém sehnat na těch pár nocí ubytování a těšil se na večerní posezení v některé z atraktivních pobřežních hospůdek. Jak předpokládal, domluvit se anglicky nebyl problém, neboť značná část personálu v obchodech i restauracích tento jazyk dostatečně ovládala, včetně některých amerikanizmů.

Po dobré večeři spokojeně upíjel víno a pozoroval skupinku místních hudebníků doprovázejících svůdně se vlnící tanečnici. Rozhodl se udělat pár jejích snímků na památku. Působivý obličej, dlouhé černé vlasy a nádherná postava pod těsnou bílou blůzou a rozevlátou sukní, to byl obraz, kterého by bylo škoda, nezachytit jej na film! Když přitímní osvítil blesk fotoaparátu, dívka si všimla jeho zájmu a přešla k němu. Jack si nejprve myslel, že se rozhořčeně ohradí proti fotografování bez dovolení, ale mylil se. Když se začal rozpačitě omlouvat a vysvětlovat své pohnutky, prokládaje řeč několika pochycenými řeckými slovy, mladá žena jej s úsměvem přerušila plynou angličtinou: „Nemám nic proti tomu, že jste si mě vyfotil, ale upozornit jste mě mohl, abych se připravila. Asi jako každá žena chci vypadat na těch snímcích co nejlépe!“

Jack ji pokynul k volné židli a nabídl jí sklenku vína. Znovu se usmála a přisedla si. Navzájem si vyměnili úvodní zdvořilosti a Kira, jak se dívka představila, na otázku, zda ji nebudou hudebníci postrádat, odvětila: „Ale vůbec ne, nepatřím k nim, tady je běžné, že když má někdo chuť, zatancuje si s místními kapelami.“

Turistům se to líbí a nikomu z místních to nevadí. Jestli chcete, můžete se také připojit!“ Jack zdvořile odmítl s tím, že neumí pořádně tancovat ani nejběžnější tance, natož místní. Po chvíli si s Kirou již uvolněně povídal, jako by se znali dlouhou dobu. Řekl jí nejobecnější informace o sobě i o své zálibě ve starém Řecku a touze poznat co nejvíce památek na tuto dobu. Pochlubil se místy, které již navštívil a vyfotografoval. Jeho společníci mu naslouchala s rozkošně nakloněnou hlavou a úsměv s plnými rty a bělostnými zuby jen dokresloval půvab jejího obličejce. Jack byl uchvácen její krásou a hladina vypitého vína v lahvi způsobovala, že jeho zájem o ni byl čím dál zřetelnější. Když skončil své povídání, požádal ji, aby mu řekla také něco o sobě. Kira jen pokrčila rameny a odpověděla: „Vcelku není co vyprávět. Celý život žiji zde. Vlastně to není úplně přesné. Ne přímo tady na Krétě, ale na jednom z těch malých ostrůvků, tam opodál,“ mávla neurčitě rukou. „Mám tam malé hospodářství. Pěstuju zeleninu, chovám drůbež a prasata. Zdejší restaurace pak kupují, co jim přivezu. Na obživu to stačí. V turistické sezóně bych prodala i víc, než stačím vypěstovat. To je asi tak vše, co o sobě mohu říct.“

„To opravdu není mnoho!“ zasmál se Jack. „A to žijete s rodinou? Nebo s mužem?“ chtěl vědět víc.

„Ne. Nejsm vdaná,“ odpověděla s úsměvem Kira. „A rodiče už nemám. Žiju úplně sama, pokud jste tohle chtěl vědět. A ostrov mi patří.“

Jack vykulil oči: „Vy jste majitelkou ostrova?“

Dívka se znovu rozesmála: „Ano. Ale není to zase nic tak ohromujícího. Je to docela malý ostrůvek. Některé vaše farmy v Americe jsou určitě rozlehlejší. Koneckonců, můžete se sám přesvědčit. Říkal jste přece, že si potřebujete sehnat na pár dnů ubytování. Nabízím vám ho. A peníze chtít nebudu! Navíc vám ukážu i pár zajímavých míst, která si můžete zařadit do té své fotografické sbírky pamětihodností.“

Jacka polilo horko, protože tohle bylo víc, než očekával. Sice si v duchu maloval, jaké by to bylo úžasné strávit s touto krasavicí noc, ale mnoho si od té myšlenky nesliboval. A teď takováto nabídka! Rozechvěle, ale nadšeně souhlasil a zdvořile nabídl, že koupí sebou nějaké víno. Kira pokývla hlavou a dodala, že jen to víno, jinak není nic třeba. Jídla je na ostrově dost. Jack přivolal obsluhu a zaplatil útratu.

Vyšli do vlahé noci. Dívka kráčela tmou s jistotou domorodého člověka, ale Jack klopytál po kamenité cestě k přístavišti jako člověk, uvyklý asfaltové městské komunikaci. Kira se po chvíli do něj zavěsila a naváděla ho přes ta nejhůře schůdná místa. I přes soustředění na cestu, zalétala jeho mysl k tomu pružnému tělu, vlnícímu se po jeho boku, chvílemi se ho dotýkající, když klopytál na nerovném terénu. Vždy to byl téměř elektrizující úder. Jakoby se to dívčí tělo propalovalo přes ošacení ven!

Konečně došli k přístavišti. Kira mu pomohla nastoupit do jedné z lodic a posadila ho na sedadlo. Sama si sedla k ovládací páce motoru a nastartovala jej. Pak tmu prořízl kužel světlometu na přídi a člun rozčeřil hladinu směrem na volné moře. Jack nechápal, jak ta žena může vědět kam má jet, když reflektor osvětluje jen černou hladinu pár metrů před ně. Netrvalo to však ani tak dlouho, Kira vypnula motor a plavidlo doklouzalo po vodě k dřevěnému molu. Vystoupili, zajistili loď a mladá žena jej opět uchopila pod paží a vedla jej po neznatelné cestě dál, pod korunami vysokých stromů. Po pár minutách stanuli konečně před siluetou domu. Vystoupili na dřevěnou verandu a dívka jej požádala o strpení, než uvnitř rozsvítí. Po chvíli okna propustila ven mdlou záři. Jack vstoupil dovnitř a zjistil, že místnost osvětlují dvě petrolejové svítílny. Kira zpozorovala jeho údiv a řekla: „Sem elektrina nevede. A já sem si zvykla. Ani ji nepostrádám.“

Pokrčil rameny: „Alespoň je to romantické. Jak za starých časů. Co teď?“

„Odlož si někam zavazadla a půjdeme se vykoupat,“ přešla na tykání. S vanou ovšem také nepočítej!“ křikla na něho se smíchem již ze dveří.

Zasmál se také, odložil foták a tašku s vínem a vyběhl za ní ven. Několikrát ve tmě klopýtl a tak když dorazil k pohozenému šatstvu na břehu, zahlédl jen světlou skvrnu jejích zad a ramen, odrážející se od tmavé hladiny. Strhal ze sebe oblečení a zcela nahý se vrhl do teplé vody. Plavec byl dobrý a tak rychle dohnal smějíci se dívku. Přišlo mu samozřejmé, že se dychtivě objali. Mírný příboj pohupoval jejich těly a Jack se nemohl nasytit těch sladkých rtů. I přes omývající vodu cítil žár Kiřina těla. Hroty jejích ňader jakoby se mu propalovaly do hrudi. Když se konečně od sebe oddělili, ještě chvíli plavali pomalu podél pobřeží a pak Kira neomylně zamířila k místu, kde zanechali oděvy. Vzali si je pouze přes ruku a kráčeli zpět k budově. Na kraji verandy si spláchli mořskou vodu pod žlabem přivádějícím sladkou vodu odněkud z vnitrozemí a vešli dovnitř. Když se Jack osušil podaným ručníkem, Kira jej již očekávala na širokém lůžku. S úsměvem a předtuchou neobyčejného zážitku vklouzl pod tenkou přikrývku k ní.

Probudil se, když slunce svítilo do oken a bylo již hezky vysoko na obloze. „Není divu,“ protáhl se slastně při pomyšlení na prožitou noc. Něco takového ještě s žádnou ženou nezažil! Když už si myslel, že není schopen pokračovat dál v milostném klání a chtěl vyklouznout z jejího těla, přitiskla se k němu ještě pevněji, obrátila jej pod sebe a zůstala sedět na jeho kyčlích. Vypadalo to, že se vůbec nehýbe a přesto cítil pracovat její klín, jakoby žil svůj vlastní život. Ten krouživý a savý pocit v něm probudil nové vzrušení a schopnost v dalších a dalších hrátkách.

„To je snad Afroditin potomek,“ pomyslel si Jack. „Tohle až budu vyprávět známým, tak mi nikdo neuvěří! Ale mít ji tak měsíc doma, tak si budu muset zažádat o invalidní důchod!“

Předmět jeho myšlenek právě vstoupil do dveří. „Tak, jak jsi se vyspal?“ zeptala se a doprovodila otázku svým zářivým úsměvem. „Snídaně je na stole,“ dodala.

Neodpověděl, jen se také usmál a vyhrabal se ze zmuchlaných příkrývek. Teprve, když se postavil, uvědomil si, jak je po té noci vyčerpaný. „Ale stálo to za to!“ pomyslel si a oblékl se.

Na dřevěné desce stolu byl talíř s vajíčky a chlebem a hrnek vonícího čaje. S chutí se pustil do jídla.

„Až se najíš, ukážu ti své hospodářství,“ řekla Kira.

„Také jsi naznačovala, že tu jsou nějaké památky na starořecké legendy,“ trochu nezpůsobně, s plnou pusou, zahuhlal Jack.

„Ano, to také,“ odpověděla. Počkala až dojí a vyvedla ho před dům. Slunce docela dost pánilo a napadlo ho, že měl požádat o nějaký slamák nebo něco jiného na hlavu. Nešli však daleko. Kus za domem byla velká ohrada a v ní pobíhalo snad třicet, možná i víc, prasat.

„Tohle je základ mého živobytí, někteří turisté nemají rádi plody moře,“ řekla Kira. „Pak jsou tu ještě slepice, ty pobíhají volně. A vzadu, za vepřínem jsou políčka.“

„A co ty památky?“ zeptal se Jack a poprvé se rozhlédl po ostrově. Nikde, alespoň v dohledu, neviděl žádné trosky nebo nějakou stavbu.

„Dá se říci, že stojíš přímo tam, kde se odehrávala jedna epizoda nejznámější řecké legendy,“ zněla podivná odpověď.

Nechápavě na ni pohlédl. „Chlubil jsi se, že znáš naši mytologii. Tak, které jsou neslavnější příběhy?“ zeptala se Kira.

„Trójská válka a Odysseovy cesty!“ s jistotou odvětil Jack.

„Ano a tohle je místo, které Odysseus při svém návratu na Ithaku navštívil!“ řeklo děvče.

„Tohle místo?!“

„Jistě a málem tu i zůstal!“ dodala Kira s jistým nádechem smutku v hlase. „Nechybělo mnoho a vyměnil Ithaku za věčné mládí!“

„Bože!“ vydechl nevěřícně Jack. „A víš to určitě, že tohle je ostrov čarodějky Kirké? Co když tě prodávající napálil?“

„Ale, Jacku! Ty to pořád nechápeš! Já ho přece nekoupila! Tak.....a běž do ohrady za ostatními!“

- Vyhýbáme-li se něčemu, jdeme tomu vstříc další cestou.
- Pozdě je bojovat proti zlu, teprve když začne škodit.
- Nejsnadněji uvěříme tomu, co potvrzuje náš názor.
- Kdo je přesvědčen, že našel pravdu, pouze ji přestal hledat.

Patricie Holečková

FRANTIŠEK UHER

ŠEPTEM

je to prosté
možná dosud čeká
možná už někam
odešel

kdoví

z úst mu roste
křoví

SJEDNOCENÍ

nikdo nepřišel
nikdo neodešel
nikdo nezůstal
nikdo tam nebyl

a každý věděl
co se tam nestalo

KDYŽ NAVŠTIVIL CHRUDIM CÍSAŘ PÁN

aneb Vzpomínky starožitníka

JAN STEJSKAL

„Dejte mi už pokoj s tou Chrudimí,“ vřískl hněvivě stařík a práskl hromádkou fotografií o stůl, až se obrázky rozletěly na všechny strany. Hrábl rukou do zbytku svých šedivých vlasů, bílý plnovous se mu naježil a tvář zbrunátněla.

„Nechtěl jsem se vás dotknout,“ omlouval se muž, který mu ukazoval fotografii se členy chrudimského pěveckého spolku Slavoj z roku 1864.

Vše se odehrálo v pražském bytě jednoho domu v Břetislavově ulici na Malé Straně. Majitel domu Jan Antonín Neumann tu žil svým podivínským samotářským způsobem uprostřed sbírek všeho druhu. Na hromádách tu bylo možné nalézt knihy, obrazy, grafické listy, starožitnosti, sošky, klobouky, ale hlavně nejrozmanitější umělecké předměty. Tři místnosti v prvním poschodí domu byly zavaleny těmito předměty, které měl majitel naskládány bez jakéhokoliv ladu a skladu po stolech, vitrínách a ve skříních. Žil tu osamoceně a jediným člověkem, jehož trochu snášel, byl zřejmě doktor práv Alois Hnilička, který ho občas navštěvoval.

Spojovalo je jediné – město Chrudim, v němž oba před lety žili – a zároveň to bylo jediné, co je rozdělovalo. Dokázali spolu mluvit o čemkoliv a shodnout se na všem možném, zajímala je historie, životní osudy významných osobností i vlastní, sáhodlouze mluvili o Praze a jejich památkách, ale jakmile došlo na Chrudim, jevil pan Antonín známky značného rozladění.

Rozladění a přívaly vzteku byly ostatně pro starého pána typické. Mnozí lidé ho znali jako nevrlého staříka, s nímž nebylo možné nijak vyjít a lépe bylo ho

nedráždit. Jeho slovník byl nevybíravý a jeho posluchači byli často vyvedeni z míry a šokováni jeho vystupováním. Bylo to třeba v Klubu za starou Prahu, jehož byl členem, ale snažil se uplatnit i v politice. Všude však vystupoval jako nedůtklivý a podrážděný člověk, který dokázal nadávat celé hodiny, proklínat a útočit na druhé. Snad proto se nikdy neoženil, snad proto se nepohodl s pražským arcibiskupem, který odmítl jeho nabídku k návštěvě jeho domu, protože v přízemí se nacházel vykřičený podnik, kam slušní lidé nikdy nezavítají.

Obávali se ho i v restauraci ve Spálené ulici, kam chodil na obědy za zlevněnou cenu, kterou se mu neodvážili zvýšit, aby neztropil povyk a neohrozil dobré jméno jejich podniku. Svě jídlo tam pojídal nezvykle dlouhou dobu a nezapomínal kritizovat jeho kvalitu.

Jak už bylo řečeno, jediný člověk, jehož snášel, byl jmenovaný o hodně mladší doktor, který s ním dovedl ohleduplně jednat a dokázal ho uchlácolit občasnou pochvalou. Doktorovi ovšem vrtalo hlavou, proč jeho bývalý chrudimský spoluobčan nesnáší jakoukoliv připomínku o východočeských Athénách, které všichni chrudimští rodáci milovali a rádi se tam vraceli. Možná v tom bylo neúspěšné podnikání, které ho ostatně provázelo i ve Vídni, kam z Chrudimě přesídlil a odkud se po letech přestěhoval do Prahy. Doktor věděl, že v Chrudimi měl nějaké potíže s placením daní, že vložil peníze do nějakých obchodů a že se mu nikdy nevrátily. Tím se ostatně Antonín nijak netajil. Ale byl tu ještě asi jiný důvod, proč Chrudim opustil, něco, o čem nechtěl mluvit, co skrýval a co ho hlodalo uvnitř. Tajemství, s kterým se nikomu nesvěřoval a které bylo zřejmě i příčinou jeho rozladění.

Doktor dovedl odkrýt i kladné stránky sběratelovy povahy, neboť ho považoval za člověka bystrého a vynalézavého, jehož myšlenkou bylo údajně vybudování lanové dráhy na Petřín. Když bylo Antonínovo láteření krátké, dalo se to s ním chvíli vydržet. Někdy však se jeho špatná nálada protahovala na celé hodiny. Takto prodloužené záchvaty vzteku v domácím prostředí měly obvykle za následek, že se doktor potichu vzdálil a nechal zuřícího muže svému osudu, neboť tehdy s ním nebyla rozumná řeč.

Toho dne, kdy sběratel mrštil vztekle fotografiemi, si oba přátelé dopřávali chutné červené víno, které Antonín vylovil někde mezi svými exponáty. Jako obvykle usedl do svého křesla, zatímco doktor se svou skleničkou seděl v povzdálí na pohovce a čekal, až nával špatné nálady jeho přítele přejde. Antonín se uklidnil po jedné skleničce chutného moku, zahleděl se nepřítomně do okna a zapálil si doutník.

„Chrudim,“ řekl opovržlivě. „Co mi z ní zbylo? Tenhle štus účtů, které jsem musel zaplatit Slavovi za zemřelého Růžičku. Pamatujete se na něj? Hluchý houslista. Zemřel v tom roce, co přebýval v Chrudimi císař pán. Jo, pane, to byl rok! 1866. U Hradce se dali do sebe – Rakousko a Průšáci. Pamatujete se na ty zástupy

vojsk, co se přehnalý v červenci přes Chrudim? Na ty spousty chudáků, raněných a nemocných, co se cpali do všech domů? Na ty zkrvavené, zablácené a hladové ubožáky? Na chudého koželužského tovaryše, kterému skončila zbloudilá kulka přímo v hlavě? Nebo na tu bitku, která se strhla mezi Rakušany a Prušáky za kostelem a skončila dvěma zabitými někde za městem?

Jo, příteli, hodně jsem toho viděl ze svého krámku na náměstí. Měl jsem tam u paní Zamišové – v domě hned vedle Měšťanské besedy – pronajaty všechny krámské i sklepní prostory. Nevedlo se mi tehdy špatně. Zabýval jsem se obchodováním s cennými papíry, měl jsem tam zboží všeho druhu, taky sklad pražských a vídeňských klobouků, věci od železa, nádobí, potraviny – a tu nejlepší kávu; ještě teď mi voní, když si vzpomenu.

Jenže do toho přišla ta válka. Lidé schovávali cenné věci a prchali z města, do lesů na Podhůru. Bylo třeba udržet pořádek, Prušáci okupovali město až někdy do konce září toho roku. Chrudim musela obětovat mnoho – za armádu, za zraněné...darmo vzpomínat.

Stal jsem se již před tím chrudimským měšťanem; měl jsem dost peněz a kromě příspěvků městu jsem mohl podporovat i různé postižené. Stal jsem se také členem Slavojů a spolku jsem věnoval nemalou částku svého jmění. A když přišel tenhle nešťastný rok, vydal jsem se z posledního: když vojsko nemělo na výplatu pro chrudimské penzionované důstojníky, zaplatil jsem jim ze svého přes 866 zlatých! Neváhal jsem, neboť jsem byl přesvědčen, že stát mi tuhle pomoc vynahradí. Tak jsem byl důvěřivý.

Nechte mě mluvit, doktore, protože teď se dostávám k tomu nejdůležitějšímu. Města postižená válkou objížděl na podzim sám císař pán, protože chtěl, jak se psalo, „na vlastní oči spatřit a pokud možno osobní laskavostí zahojit rány válečné“. Chrudim také čekala na jeho návštěvu. To byl poprask – už několik týdnů před tím bylo město v pohotovosti. Byly ustaveny výbory na přípravu uvítání mocnáře. Banderisté nacvičovali s koňmi slavnostní jízdu; ostrostrělci, divadelní ochotníci, ubytovatelé – všichni měli plné ruce práce. Já byl tehdy v ubytovacím a okrašlovacím výboru. Museli jsme císaři pánu podle jeho přání zajistit ubytování ve veřejné budově – a tak jsme vystěhovali celý krajský úřad do protějšího domu a parádili jsme mu obydlí. Muselo se vymalovat, natahovaly se koberce, zahradníci místní i knížecí z panství pánů Auerspergů a Kinských dodali květiny. Všechny obecní budovy musely být vyzdobeny. Divadlo, nemocnice, radnice, soud, škola – to jsme všechno vyparádili, jak se patří. Doktor Zerboni měl naději, že se špitál dočká nějaké finanční podpory, já, že se mi vrátí má finanční výpomoc.

Na 4. listopadu, kdy mělo Jeho Veličenstvo Franz Josef navštívit město, jsem měl ještě jednu povinnost. Byl jsem jedním z pořadatelů, kteří měli udržovat pořádek na příjezdové trase, kudy kočáry s panstvem pojedou. To byl tedy úkol!

Pamatujete se na ten blázinec před příjezdem? Byl jste tehdy asi ještě dost mlád, ale určitě si z toho dost pamatujete. Tři stovky nejlepších koní z celého okolí bylo vybráno a den co den se cvičilo. Dva dny předem přijeli v noci do města císařovi sluhové, tělesná stráž, kuchaři, cukráři, komorníci, služebnictvo a spolu s našimi chystali tu událost. A v neděli v poledne, pokud se dobře pamatují, to vypuklo. Davy lidí chtěly spatřit Jeho Veličenstvo na vlastní oči. Měli jsme za úkol udržet volnou příjezdovou trasu, vykázat obecenstvo do patřičných míst a předejít případným výtržnostem.

Nejdříve přijeli na vyšnořených koních krojovaní banderisti s praporky v rukou. Po čtvrté hodině se objevily na silnici od Pardubic kočáry s návštěvou. Na polích po obou stranách byli připraveni lidé na koních, kteří se přidávali za průvod panstva. Na kraji Chrudimě ječely davy na uvítanou a my jsme měli plné ruce práce je udržet na uzdě.

Průvod se zastavil na určeném místě na okraji města. Před hostincem Na Sklepích bylo postaveno pódium – ozdobené, jak se patří – a tam se shromáždilo obecní a okresní zastupitelstvo, knížata a další. Císař pán vystoupil z povozu a vyslechl uvítací řeč starosty Klimeše. A pak přišlo volání slávy, strílení z hmoždířů, zvonění kostelních zvonů – pěkná vřava, víte jak to chodí.

Promiňte, trochu jsem se zapovídal, ale ty vzpomínky s různými podrobnostmi mi zůstaly v hlavě asi natrvalo. Pořád jsem se v té době domníval, že válečné reparace, tedy náhrada škod způsobených válkou, se budou týkat i mne. Generálové mi za můj ušlechtilý čin jen poděkovali – a to bylo vše. Utrpěl jsem vlastní důvěřivostí škodu jako málokdo. Když už bylo jasné, že se mi nic nevrátí, žádal jsem alespoň úřady, aby mi byly odpuštěny daně. Jenže to se také nestalo. A tak jsem požádal finanční úřad, abych mohl platit jen kramářskou daň, která je nižší. Opět to zůstalo bez odezvy. Nakonec jsem požádal o nezdaněný výprodej veškerého zboží. Ani to nepomohlo. Moje žádost byla zamítnuta, ale já jsem ji odmítl převzít. Vzkázali mi, že mi své rozhodnutí vyvěsí na dveře. A já jim vzkázal, že ty dveře vysadím a pošlu je panu okresnímu hejtmanovi.

Takhle jsme se tahali. Skončil jsem málem jako žebrák. Mé zboží šlo do dražby a já raději odjel z Chrudimě, abych se tam už nikdy nevrátil. Slyšíte? Nikdy!! To jsem si přísahal, když jsem odjížděl směrem k Pardubicím, obrátil jsem se a zdvihl dva prsty k nebi a zvolal: Už nikdy!!

Ale pak jsem si řekl: Peníze vem čert, vem to všechno das, nejsem tak neschopný, abych si nedopomohl k dalším. Jenom mne hnětla ta nespravedlnost, to neuznání; ale byl jsem takový blbec...“

A stařík začal chrlit spousty výrazů, které patřily do slovníku té nejnižší pražské spodiny, výrazů, při nichž by si dámy z vyšších společenských vrstev nestačily při nejmenším zacpávat uši. Chrlil je na svou adresu, na chrudimské i státní úřed-

níky, na město, které přestal mít rád, dostával se opět do stavu, v němž dokázal na dlouhou dobu zuřit, nadávat a rozčilovat se.

Pak se najednou zarazil, dal si řádný doušek vína a bláznivě se rozchechtal.

„Jestli si myslíte, že mé finanční a daňové potíže byly tím hlavním, proč jsem ujížděl z Chrudimě, pak to zdaleka není všechno. Tolik mi peníze k srdci nepřirostly. Vždycky nastane zase situace, kdy si člověk pomůže. Podívejte se na mou sbírku. Když je nejhůř, něco z toho prodám – a zas je za co žít. Přitom si myslím, že jsem mnoha lidem pomohl. Nejen těm po ohni, chrudimským vojenským penzistům, Růžičkovi i Slavoji, ale také třeba Jindřichu Resslerovi, synovi toho vynálezce. Setkal jsem se s ním ve Vídni.

Ve Vídni jsem založil knihtiskařský podnik. Ale nepřinesl mi očekávaný výdělek. Naopak, utrpěl jsem jen ztráty a dostal jsem se tam dokonce na krátkou dobu i do vězení. Já nebyl nikdy velký boháč. Peníze jsem vydělal i utratil. Ale Vídeň mi dala přece něco – poznal jsem v obrazárnách mnoho děl, naučil se znát jejich hodnotu a začal jsem tam své sbírky.

Získat i utratit peníze není tak nesnadné. Ale jsou jiné věci, doktore. A to je důvěra k lidem. Tu také snadno získáte i ztratíte. A to bylo to hlavní, proč jsem odešel z Chrudimě.

Musím vám říct, že někdy jste mě s tím vyzvídáním o mém chrudimském pobytu už dopaloval. Ale chcete-li mermomocí o něm všechno vědět, poslouchejte. Dnes mám náladu vám to povědět. Ale nepřerušujte mě.

Ostatně, je to všechno už tak dávno. Tehdy, ještě před tou hroznou válkou, ke mně do obchodu začala chodit jedna krásná dáma. Vzprámené postavy, štíhlá v pase, už trochu v letech, ale vždy s příjemným úsměvem a sebevědomým vystupováním. Jmenovala se Regina a doslechl jsem se, že je dosud neprovdaná. Sdílela prý společnou domácnost se svou sestrou, která byla provdána za jednoho chrudimského lékaře. Nakupovala u mne různé zboží pro domácnost, hodně a dlouho vybírala a pak posílala služebnou s nákupem napřed.

Dávala se se mnou pravidelně do řeči. Měla rozhled o všem možném, vykládala také o plesech v Praze a o nějakých malířích, s nimiž se tam setkala. Zřejmě ji malířské umění zajímalo. V tom jsme si rozuměli a sdělovali jsme si různé názory na toto umění. Smála se na mne svým širokým úsměvem a jiskřivými očima. Přiznávám se, že se mi líbila. Zaujala mne svou výřečností a snahou získat mou pozornost. To se jí docela dobře dařilo. Věděla dobře, že jsem svobodný mládenec, a tak mě napadlo, zda její návštěvy nejsou motivovány ještě něčím jiným než výběrem zboží.

Aniž bych chtěl, musel jsem na ni často myslet, a když nepřišla do krámu na pravidelný nákup, býval jsem z toho dost roztrpčen. Přemýšlel jsem, jak by se asi zachovala, kdybych ji někam pozval, kdybych se jí vyznal ze svých citů...

Ale do toho zasáhla ta válka u Hradce. Stovky prchajících a raněných změnily na čas náš život. Teprve v čase, kdy se Chrudim chystala na návštěvu císaře pána, jsme se setkali znovu. Můj obchod, který poskytoval ponejvíce zboží koloniální a železářské, opět ožil návštěvami majetnějších obyvatel. Regina se tvářila zase jako dřív. Jen se mi zdála trochu ustaranější a méně hovorná než dřív. Jednou, když jsme zůstali v krámku na chvíli sami, nabídl jsem jí šálek kávy, kterou vždycky tak chválila a pravidelně nakupovala.

Nevzpírala se. Zavřel jsem krám a usedli jsme v příručním skladě k malému stolečku. Káva voněla a Regina vyprávěla, jak se věnovala ošetřování nemocných, jak byla často prací vyčerpána a že je ráda, že se zase všechno pomalu vrací do starých kolejí. Já jsem zase vyjádřil svou naději, že s návštěvou císaře pána se jistě mnohé vyřeší. Hleděl jsem přitom v šeru na její malou ručku, která si chvíli pohrávala se lžičkou a pak volně spočinula na stolku. Ani nevím, jak se to stalo, najednou se moje ruka dotýkala její, hladil jsem ji a sděloval, jak mne to těší, že s ní mohu v takhle důvěrném rozhovoru posedět. Neucukla, její ruka na dlouhou chvíli znehybněla a já cítil, jak její dech se nepatrně zvýšil. Pochopil jsem, že jí nejsem lhostejný a byl jsem vděčný za každý projev její přízně. Sdílel jsem jí, že bych se s ní rád setkával nejen v tomhle krámku, protože v její přítomnosti se zdá celý svět hned krásnější...

Dívala se na mne svýma jiskrnýma očima – a potom řekla jediné slůvko: Snad. A já věděl, že řekne-li žena snad, pak to znamená něco více; ale než jsem to stačil domyslet, zvedla se náhle ze svého místa a políbila mne na tvář. Vše se to odehrálo v krátkém okamžiku, ale má fantazie v příštích dnech prodlužovala tento okamžik na celé hodiny, kterými jsem se pak připravoval o noční odpočinek. Uvažoval jsem, že jí koupím nějaké květiny, že jí věnuji třeba nějaký klobouk z mých zásob a tak podobně. Čekal jsem jen na vhodnou příležitost, kdy se s ní opět setkám.

Jako člen ubytovacího a okrašlovacího výboru jsem měl možnost, abych navštívil zlatý hřeb císařova pobytu, to jest slavnostní představení v městském divadle. To byla paráda, doktore, a také ukázka skvělé organizace! Půl hodiny před představením, hned po střelbě z hmoždířů muselo obecnstvo zaujmout svá místa v divadle. Pochopitelně v tom nejlepší oblečení – pánové v černém oděvu s bílou vestou, dámy v bálovém obleku. Tak to bylo přísně stanoveno pro všechny, na něž se dostaly vstupenky.

Císař pán zatím prošel pěšky špalírem svých poddaných do divadla a vstoupil do lóže provázen třemi pány, z nichž jeden byl i kníže Auersperg. V tu chvíli obecnstvo povstalo a divadlem zaznělo třikrát hromové sláva. Co bych vám líčil, vždyť jste o tom určitě mnohokrát slyšel. I o tom, jak údajně Jeho Veličenstvo zíralo, když na jevišti účinkoval sám starosta Klimeš. To by můj vídeňský purkmistr nedokázal, řekl prý uznale. Však byl pan starosta pak také vyznamenán.

Ale co chci říci: co se dělo po bouřlivém uvítání, nejsem schopen popsat. Mé myšlenky byly v tu chvíli úplně jinde. Když jsem se totiž rozhlédl po chabě osvětleném hledišti a pohlédl vzhůru k balkónům, které nebyly obsazeny vzácným doprovodem panovníka, ustrnul jsem. Uviděl jsem tam Reginu v doprovodu nějakého důstojníka. Smála se na něj a on se k ní nakláněl, jako kdyby se důvěrně znali. Něco podobného jsem neočekával. V tu chvíli se mi zatmělo před očima a přestal jsme vnímat vše, co se pak odehrávalo na jevišti. Vzpamatoval jsem se teprve, když se ozvalo volání „sláva“ při odchodu Jeho Veličenstva z divadla. Reginu s jejím důstojníkem jsem však již nezahlédl.

Regina pak dlouho do mého krámu nepřicházela. Až jednou – po dlouhé době – jsem ji potkal na ulici. Služka jí vlekla nějaký nákup, kde nakupovaly, nevím. Zastavil jsem se a chtěl jsem navázat hovor, ale Regina se spokojila s pouhým pozdravem. Až na mou poznámku, že jsem ji už dlouho neviděl, odpověděla: „To víte, nakupuji, kde to mám nejbližší, třeba i od kramářů.“

Hluboce se mne její slova dotkla. Bylo to v době, kdy jsem žádal úřady, abych místo náhrady, kterou mi stát po válce odepřel, nemusel platit tak vysoké daně a požádal jsem proto o omezení mého obchodu na úroveň kramářů. Jak se o tom ale Regina mohla dovědět, mi zůstalo záhadou. Zřejmě ji někdo dobře informoval. A ona se se zchudlým obchodníkem nechtěla zahazovat.

Nezlobil jsem se na ni. Měl jsem být asi aktivnější, měl jsem udělat více, abych ji získal, měl jsem... Ale to už je jedno. Co mne však rozzuřilo nejvíce, bylo to, že někdo měl zájem ji tak dobře informovat a narušit náš přátelský vztah, o němž bylo známo, že přesahuje vztah kupce a zákaznice. Došel jsem k závěru, že v tom městě už nemohu od nikoho nic dobrého očekávat. A to byl hlavní důvod, proč jsem tak kvapně zmizel. Ne, nezlobím se na město, jak se, doktore, domníváte, ale zlobím se na některé lidi. A kvůli nim jsem si přísahal, že se tam již nikdy nevrátím.

Po chrudimských zkušenostech jsem přestal být důvěřivý. K úřadům, k přátelům, ke státu. Ale co mne mrzí nejvíce, je to, že jsem ztratil přítelkyni, osobu, s kterou mi bylo dobře a která mohla možná zachránit jednoho starého mládence. Doplatil jsem prostě na svou důvěřivost. A věřte, doktore, že teď už víte úplně všechno, s čím jsem se, jak jistě uznáte, nechtěl každému svěřovat.“

Stařík vyfoukl obláček kouře ze svého doutníku, přestal se dívat nepřítomnými očima do ztemnělého okna a ohlédl se k pohovce na svého přítele.

„Tak co tomu říkáte, doktore?“

Na pohovce však nikoho neviděl. Znepokojen vstal a rozhlédl se po místnosti. Na stolečku u pohovky stála nedotčená sklenice s vínem. To znamená, že jeho přítel odešel, jak to někdy učinil při výbuších jeho hněvu, a podle nevypitého vína to bylo ještě před tím, než mu vyličil svou chrudimskou anabázi. Možná učinil dobře, pomyslel si. Otevírat příliš své nitro se někdy nevyplácí.

Sběratel uchopil sklenici s vínem a rázem ji vyprázdnil do dna. Pak vši silou jí udeřil o zem, až se sklo rozlétlo na všechny strany, mezi nejrůznější objekty jeho sběratelské vášně.

(Povídka je z knihy Cesty a návraty, která vyšla ve vydavatelství OFTIS)

JOSEF KREČMER

PÍSNĚ PRO VIOLU

Už je mi víc než šedesát,
říkaj, že stárnoucí dáma
a někdy i mnohem hůře.
Když tenkrát planuls,
byla jsem proutkem,
vánkem do sasanek,
velikonoční travičkou.
Teď nevím, jaks to myslel dnes,
přinášeje růže:

„Holčičko, stále jak dřív---.
Očima umíš pohladit
a voní mně tvá hebká kůže!“

Probudils ve mně lásku
bojím se, že tolik neunesu.
Z monzunových dešťů
přivodils povodeň.
Mně stačí potůček,
mezi kameny stružka
na ní postavím mlýnek
a šťastná se vracím do vzpomínek

(Z připravované sbírky)

Jana Jirásková při čtení v Prachovských skalách

KLAM

ANTONÍN ŠLECHTA

„Tak se na to kurva podívej!“

„Dyť se na to kurva dívám!“

„To to kurva nevidíš?“

„A co mám kurva vidět?“

„Je to celý úplně na hovno!“, vysoký blondák se šilhavým okem a s rozčuchanou koudelí místo vlasů vztekle praštil vykloktaným hasákem pod nohy do kalné vody mezi černé gumáky. Voda mu s ledovým klidem oplatila zlost rezatým stříkancem přes celé montérky.

Podíval jsem se tedy „kurva“ ještě jednou a fakt – úplně, naprosto úplně, celý, dočista celý, na hovno! Z rozšklebené litinové roury zlostně syčela studená voda proti stěně výkopu, do kterého se zařezávala ostrým nožem vodního paprsku a barvila se krví zpěněného červeného písku.

Voda posměšně zurčela píseň o marnosti naší snahy zastavit její útěk z prasklé roury vodovodního potrubí na svobodu a úlisně se točila v kalných vírech kolem našich holínek, ledabyly posouvána a stahována k čerpadlu, které ji lhotejně plivalo v přerušovaných nepravidelných dávkách za hranu výkopu do černé nenasytné mříže kanálu.

Čerpadlo se co chvíli ucpávalo zanesené vodou ztěžklým pískem nebo vypověděla službu vrtulka čerpadla zaseklá křemeny, které si našly cestu skrz poškozený ochranný kryt, co už pamatoval ledasjakou opravu vodovodu. Když se nakonec proudící vodou vytrvale podemílaná stěna výkopu sesunula do vybagrované díry, zmizelo čerpadlo pod vrstvou zeminy pohřbené za chodu a my jsme propadali strnulé beznaději.

Parták své dvoumetrové tělo poskládal neobratně na plechový kbelík otočený dnem vzhůru a snažil se vyzout holínky, aby se zbavil hlíny v botách, které si vrchovatě nabral, když jsme spolu kvapně opouštěli sesouvající se výkop. Ještě než stačil zadkem přistát na belíku zařval své obligátní „kur...va“ a mrštil druhým hasákem do hloubi přilehlého parku. Hasák se točil vzduchem jako hosená sekýra. Jednou dvakrát se blýskl v letu a pak se, na rozdíl od nás, doživotně vyvléknul ze všech pracovních závazků. My jsme během několika minut zchudli o dva hasáky, protože ten první zůstal pohřben pod tunami bahnitě země. Nikdo z nás neměl ani nejmenší chuť ztracené hasáky hledat, přestože montér bez hasáku je jako člověk bez rukou.

Než jsme vydolovali čerpadlo z bahna, do kterého se pevně přisálo, a nežli jsme ho znovu rozpohybovali, výkop se zaplnil kalnou vodou téměř po okraj a nás čekalo další lopotné čerpání a bagrování rozbahněné tekoucí země.

Bagrista s pihovatýma rukama na ovládacích pákách hydrauliky staříckého bagru spokojeně přežvykoval rohlík a zrovna tak spokojeně a s blaženým výrazem v přivřených očích tahal z výkopu jednu lžící tekuté břecčky za druhou a s jakýmsi až zvráceným zalíbením, kterému rozuměl jen on, nakládal červený marast na korbu dosluhující Avie, ze které crčely krvavé čírky vody zpátky na zem a do výkopu.

Bagristovi nikdo neřekl jinak, nežli Jirko, přestože od rodičů vyfasoval jméno Michal, po dědečkovi. První, co každého člověka napadlo, když našeho bagristu poprvé spatřil, bylo: Hele Jirka Korn, a tak jsme mu jméno přišli a nikdo mu ho už neodpáral.

Zoufale marný boj s narůstajícím množstvím bahna ve výkopu nebral žádného konce. Dokud se nepodaří zbývajícím dvěma chlapům z party zastavit přívod vody, nepohne se naše snažení k lepšímu.

Parták otočen ke mně zády, pořád ještě na kbelíku, vztekle proklínal spolupracovníky: „Co tam kurva ty debilové dělaj, takhle se tady utopíme ve sračkách!“

„Prej je to šoupě zaasfaltovaný, tak ho pikujou a modlej se, aby chodilo. Jestli ho rozhejbou, tak sme z nejhoršího venku. Chvíli to ještě potrvá.“

„Kretění silničářský, já bych je to tady, kurva, nechal kopat, hajzly zasraný!“ Parták po mě koulel očima jako bych snad celý život trávil se silničáři na mejdanu v hospodě Na Růžku.

Bagrista měl hrubou práci hotovou, ve výkopu prskala prasklá roura vodu kolem sebe a ta stékala po stěnách výkopu v klikatých stružkách do krvavě rudé louže. Zdejší země nabrala za dobu své existence takovou barvu. Vedle výkopu prskal parták nadávky, že by se i protřelý chlap červenal, tak jsem rychle seskočil dolů na dno rozbahněné díry, až to pod holínkami mlasklo, abych výkop začistil a postaral se o pumpu. Prasklinu v rouře jsem převázal kusem hadru, abych se vyhnul ledovým sprškám a pustil se více méně na oko do práce. Dokud vodu nezarazíme, je stejně otázkou času než se zase něco sesune.

Nic mi nebylo do peprných nadávek partáka, ostatně po letech strávených s ním po výkopech havárek vodovodů se mne už vlastně ani nedotýkaly, i když jsem býval často jejich terčem. Ovšem nebyl jsem v tom zdaleka sám, když to partáka chytlo, nešetřil naprosto nikoho, ani lidi procházející náhodně kolem. Snad jen Jirka za pákami bagru se mohl tvářit jakoby nic, protože hluk obstarožního bagru k němu žádné cizí zvuky ani nadávky partáka nepustil.

Nadávky dopadaly na mou hlavu v dlouhých přerušovaných dávkách, skleněně zacinkaly o mé vědomí a nemajíce čeho by se zachytily, padaly jedna po druhé do kalné vody mezi černé gumáky, tam ještě naposledy lopotně zalapaly po vzduchu a potom navždycky zmizely ztraceny a zašlapány pod podrážkami holínek v rozvířeném bahně.

Zvedl jsem oči z výkopu a vychutnával si ten vždycky zvláštní pohled na svět. Pohled, který zná jen mrtvola při smuteční fanfáře chvílku před dopadem první hrsti hlíny na víko rakve a také kopáč, který zahodí krumpáč na dno výkopu, sedne si na násadu, zády se opře o studenou hlinu a přes obláčky cigaretového dýmu vyhlíží do prostoru vysoko nad svou hlavou, do světa se kterým nemá pro tento okamžik naprosto nic společného.

Pohled na Monu Lisu v Louvru je proti takovým chvílím pohledem na špatně utřený stůl, se zbytky igelitového ubrusu v naší šatně, kde se tísní šest chlapů na osmi metrech čtverečních okolo jednoho stolu i se svými nezbytnými proprietami naskládanými v šatních skříňkách.

Úzký průzor skrz rozměklé tekoucí rámování okrajů výkopu mi nabízel výhled do světlého obdélníku živého obrazu, v němž ulicí pluly hlavy lidí bez těl, které z hloubi výkopu nebylo možné spatřit. Fascinující podívaná na anonymní a bezprizorní hlavy, tvářící se netečně. Prázdné pohledy upřené do neurčitého někam.

Hlavy odtržené od těl v různých úrovních hrudníku pospíchají letním dnem za svými povinnostmi, potřebami a kdoví čím vším ještě. Hlavy bezpečně zavíčkované deklíky očí, umně skrývají nejrůznější příběhy bolestí, radostí, hněvu, lásek a nadějí v nekonečných seriálech proudů myšlenek táhnoucích každou z těch proplovajících hlav, ale kolem nás se tu lhostejně vznášejí prostorem poháněné neviditelnými těly a tváří se naprosto nezúčastněně. Obloukem obcházejí mokvavou ránu v zemi, aby na jejich mokasínech, sandálech a letních střevíčkách neuvízla krev a vyrvané maso země, které je nelítostně dolováno železnými rameny staříčkého bagru.

Nad plujícími hlavami, vysoko za hradbou z listoví javorů, hned za okrajem oprýskaných střech se modrá obloha, a v ní, jako v klidném moři, se líně rozvaluje rozpálené slunce. A zdá se, že slunci je zcela lhostejný náš úkol, zabránit vodě v útěku z pevného sevření litinové roury. Slunce se prostě, jen tak, líně, rozvaluje oblohou a jakoby docela náhodou, mimochodem, suší zemi po uplynulých deštích a zlomyslně pálí do chvátajících hlav v jejich klouzavém letu a nebere přitom ohledy na trápení a radosti v nich, ani se nestará, je-li hlavám horko vhod, či nikoliv.

Rozhodlo se prohrát ustupující ráno a tak se opřelo do plechových střech domů, až se nad nimi rozvlnil horký vzduch, dotklo se letmo zbytků kaluží s černým šlemem sedlého kalu, vyhnalo rozjařené děti před zmrzlinové stánky, zvolna oživilo ztuhlou ještěrku, která chvílku nakukuje nevěříčně do výkopu, aby v zápětí zmizela v úkrytu porostu travin a zahnal zpozdilé morouse slimáky po jejich nasliněných cestách do studených koutů sousedního parku pod ochranu stínů keřů a stromů.

A nebe... nebe, to se ani nehne. Čisté, temně modré, rozprostřené přes průzor výkopu, neměnné a hluboké. Občas se přes něho převalí chuchvalec mraků, ale je

mi nad to slunce jasné, že nebe tím není dotčeno. Nebe číhá až někde za mraky, možná že dokonce až daleko za sluncem. Nebe, modré plátno, na kterém kdosi nakreslil svět, nebe, modré plátno, na které život črtá v náznacích osudy člověka lehkou rukou.

Nebe, skoro jako školní tabule, kam život nejprve nesměle a opatrně kreslí, prvními tahy křídou, nezřetelné náčrty budoucích životních románů, a pak, když se trochu osmělí přitlačí na křidu a ostrými tahy vytváří barvitě, úžasné kompozice tvarů, čar a odstínů životních příběhů, že až mnohdy přechází zrak, ale ať kreslí jak kreslí, jednou přichází chvíle, kdy se život znuřen bezvýsledným čmáráním otočí na podpatku a vytáhne odněkud ze zdola mokrou houbu a bez váhání vám ji strčí rovnou do držky, aby několika rychlými tahy setřel celý příběh jako nepovedený početní příklad. Za dvě nebo za pět? Známkou tu se už těžko dozvíme.

Zády opřený o stěnu výkopu s hlavou zvrácenou k nebeské modři jsem koutkem oka pozoroval partákův nasupený brunátný obličej se ztekle svaštělým obočím. Nemohli jsme dělat nic. Dokud Aleš s Frantou nezavrou šoupě na konci ulice, tak jsme tu téměř zbyteční. A tak jsem čekal, co také zbývalo jiného, chycen nebem, vězněm výkopem a topil se, rozpadal a ztrácel v obloze, zlehka postrkován sluncem a doprovázen oblaky. Vypustil jsem havárku vodovodu i partáka z hlavy a nechal myšlenky plout v letním vánku po zklidněné hladině vědomí.

V žádném případě se nebudu s partákem ani s kýmkoliv jiným, samozřejmě včetně vás, dohadovat, ale jsou to bezesporu, beze vši pochyby, pouhé klamy, všechny ty city a myšlenky, které nás provázejí životem, které život tvoří. Ať už jsou to city nízké a podle, obyčejné přízemní pudové touhy nebo vysoké vznešené myšlenky nejušlechtilějších z lidí. Co jiného by byly, než klam, ty myšlenky z touhy, nudy, lásky či zášti povstale, myšlenky a city, které nás vrhají do stále nových událostí a dobrodružství? Pohrávají si s našimi životy podle své libosti. Jako vítr roztáčí lopatky větrných mlýnů, tak roztácejí klamy naše osudy, tak ženou naše životy bez oddechu a zastavení pořád vpřed a čím rychleji a zběsileji, tím lépe. Nejsme schopni ani ochotni prokouknout jejich samolibé nikdy nekončící hry a tak klam tančí bezstarostně v našich hlavách.

Naše osobnosti se sebejistě a sebestředně nadouvají v záři slunce na neměnném modrém nebi skutečnosti jako samojediné bachraté vzducholodi zavěšené v luftu. Nadouvají se horkým vzduchem hořáků touhy, lesknou se ve slunci vyšňořené do nedělního, plují si světem hnány větrem citů a myšlenek, nakrucují se na všechny strany a na pomoc si k tomu berou světla reflektorů. Zběsile, o překot, nastavují světlům ramp našich malých, soukromých reality show škemravý nápis „Chci být viděn, chci být ctěn, chci, chci, chci ...“ a to přesně tak dlouho, nežli osud bez fanfár a okázalostí strhne roušku před nahým klamem.

*Ano, nějak takhle se to zvedá v člověčím nitru,
zabouří to, nakyne a splaskne,*

*plápolá to a skomírá,
křičí, nutí, raduje,
převrací, touží, žene, trpí, nařiká, zoufá,
miluje,
nesnáší, doufá, věří, odmítá,
strachuje,
víří, hýří, užívá,
běduje.*

*A když už by se zdálo, že je tomu všemu konec,
tu pojednou se to začne poznenáhlu přelévat člověčím nitrem,
zabouří to, nakyne a splaskne,*

*plápolá to a skomírá,
křičí, nutí, raduje,
převrací, touží, žene, trpí, nařiká, zoufá,
miluje,
nesnáší, doufá, věří, odmítá,
strachuje,
víří, hýří, užívá,
běduje.*

*Valí se na mne odevšad, ten neustávající, zvláště pomatený maglajz myšlenek,
citů, tužeb a musů, nezachytitelný maglajz klamů, po kterých nám tu nakonec
zůstávají jenom vychladlé dlužky v postelích, duté prázdné skořápky domů, katedrál,
chrámů, mrakodrapů a pyramid, odložené krovky hrobů v miliardách a nesčetné
zapomenuté artefakty života roztroušené krajinou.*

*A my? Uchváčení vášní sběratele, artefakty sbíráme, vykopáváme je, čistíme,
udržujeme, hýčkáme a konzervujeme pro všechny čas. A to všelikeré smetí, haram-
pádí a haraburdí se nám tu kupí v nepřehledných a nedozírných hromadách a tak
ho třídíme, rovnáme, přemísťujeme, popisujeme, archivujeme a oceňujeme, pro-
dáváme a nakupujeme.*

*Ze strachu o to všechno se raději zákonem zaštitíme, abychom své kupičky smetí
správně vyčlenili a dobře ochránili. Ostatní kupičky pak svazujeme, omezujeme,
restriktivně opatřujeme, územně vymezujeme. A to všechno, pokud možno naráz,
honem. Horem i spodem, dolem i vrchem.*

Do jedné ruky právo, kterým si vynucujeme a do druhé ruky spravedlnost, kterou trestáme, ale zároveň se toho tak trochu lekáme, toho se bojíme, tomu se instinktivně vyhýbáme a bráníme, a tak se bouříme, organizujeme, názorově kastujeme, srocujeme, sjednocujeme, abychom dokázali vyhrávat. A vyhráváme, a také prohráváme... Ale pročpak to vůbec všechno?

*Protože se to, kruci, stále zvedá v člověčím nitru,
zabouří to, nakyne a splaskne,*

*plápolá to a skomírá,
křičí, nutí, raduje,
převrací, touží, žene, trpí, naříká, zoufá,
miluje,
nesnáší, doufá, věří, odmítá,
strachuje,
víří, hýří, užívá,
běduje.*

*A když už by se zdálo, že by tomu mohl konečně být konec,
tu pojednou se to začne poznenáhlu přelévat člověčím nitrem,
zabouří to, nakyne a splaskne,*

*plápolá to a skomírá,
křičí, nutí, raduje,
převrací, touží, žene, trpí, naříká, zoufá,
miluje,
nesnáší, doufá, věří, odmítá,
strachuje,
víří, hýří, užívá,
běduje.*

Mohlo by se nám zdát, že klam je pouze prázdný slovní pojem, pojem bez účinku, placebo filozofa, ale on jeví se mi živým a skutečným, dýchá mi do tváří syrovou přítomností. Klam je natolik skutečný, natolik jsoucí, že pro jeden klam hoříme na hranicích pravdy, pro další pácháme zoufalou sebevraždu nebo hrůznou vraždu, ve jménu klamu nevzešlé tvoříme, s klamem na rtech povstalé boříme, klamem hnání nevhodné pleníme a klamem obelhání pro cokoliv spácháme cokoliv, kdykoliv, jakkoliv.

Chameleón klam skládá se obratně s klamem v klam, klamem klam nahrazuje, klam klamem klame. A to nazýváme vznešeněji život, osud, člověk, společenství.

Nic netuším, zdědil jsem klam po klamaných prapředcích a sám klamaný, vkládám klam na bedra klamaných pravníků.

Svou všudypřítomnou, naléhavou jsoucností nás, slepce, klam povznáší do nezměrných výšin blaženosti života a je mu naprosto jedno zda to provádí v extázi lásky, úspěchu, umění, pokory, vědění nebo si zlehka, jen tak, mimochodem, bokem, vypomůže značkami chemických látek – THC, LSD..., ale když klam hra omrzí a zklame, nakonec se do nás opře svými zády a klamně nás klame z druhé vlny, nechajíc nás bez okolků žrát bolest, spásat trápení, sklízet žal a pít nudu. Ale proč to vůbec proboha dělá?? Klamu nelze uniknout!!! Jak je to možné?

Ono se to totiž docela nenápadně, poznenáhlu zvedne kdesi hluboko v člověčím nitru,

zabouří to, nakyne a splaskne, a pak už to jde ráz na ráz:

*plápolá to a skomírá,
křičí, nutí, raduje,
převrací, touží, žene, trpí, nařiká, zoufá,
miluje,
nesnáší, doufá, věří, odmítá,
strachuje,
víří, hýří, užívá,
běduje...*

„Kurva, nechrápej tady jako debil a koukni sebou rači hejbnout! Už to nech-
čije, tak to pořádně vobkovej, ať se s tím neserem do večera. Jednou mě z tebe
trefí šlak, vole!“ Parták stál vedle mne na dně výkopu, kroutil nechápavě hlavou
a šermoval při tom dlouhýma rukama kolem sebe. Splašený větrný mlýn s neko-
ordinovaným pohybem větrných lopatek, klidně jsem se o sebe mohl začít bát,
nebylo by se čemu divit.

„Jasně, jasně kurva...“ Sluncem ohřátá násada krumpáče hřeje a laská do dlaní,
ostrá špička nástroje se v pravidelných intervalech zakusuje do mokré voňavé
země a neúnavným pomalým tempem postupně vykusuje ze sevření zeminy
potrubí s tenkým černým zářezem praskliny, ze které volně vytéká klidný pra-
mínek zkrocené vody.

Ticho hluboko v mé mysli odráží svět v nebývale živých barvách. Slunce nad
hlavou brázdí modrou oblohu, mrakům se nevyhýbá. Střechy tetelí horký vzduch,
až obraz světa ztrácí pevné kontury. Krumpáč zvoní o kameny jako kladívka
klavíru o struny a lopata lehce šustí mokrou zeminou, jako bych slyšel hlazení po
vlasech a můj parťák s výrazem šilence ukazuje na montérky potřísněné rezatým
šplíchancem: „Tak se na to kurva podívej!“

„Dyť se na to kurva dívám!“

„To to kurva nevidíš?“

„Co mám kurva vidět?“

„Se na to kurva můžu vysrat, dneska čistý montérky...“

Čerpadlo nasálo poslední zbytky vody. Hlasitě, se skřípěním zasténalo, jak silně přískávalo vzduch a ono mi to zaznělo docela jako výsměch. Vyčítavě jsem se po čerpadle ohlédl, ale to si už zase jenom spokojeně vrnělo svých střídavých dvěstědvacet voltů v síti. No jo, jako kdybych o tom celou dobu nepřemýšlel...

Antonín Šlechta se narodil v roce 1965 v Upici, kde žije dodnes. Vystudoval VSOŠ odbor zdravotník v Žilině. Více než dvacet let pracuje v oboru vodovodů a kanalizací. Ve svých literárních pokusech se snaží objevovat skryté stránky člověka. Dosud nepublikoval. Rád by jednou napsal knížku, která by stála za to, aby ji přečetl někdo jiný než on sám. Je členem Klubu Východočeského střediska OS v Pardubicích.

ZDENĚK JIRÁSEK

Na chvíli přestalo. Říkám si, že by...

V tom však je tu další příval

Pane Bože, ucpi už tu díru v nebi

A to jsem v tebe víru míval

Leje a leje a leje a leje

Vody je všude víc než dost

Jen vodník se tomu směje

Počkej zelenáči, on na tebe spadne most

PŘÍBĚH

JOSEF B. KRAUS

Každý člověk je nádobou plnou příběhů. Většinou běžných a uvěřitelných, a taky těch, které by mohly klidně spadnout do nějakého koše nebo šuplíku literárního. Nakonec se jim to ale stejně nepovede, protože je nikdo nenapíše. Stává se ovšem, že jsou napsány úplně běžné a banální příběhy, z nichž se stanou třeba bestsellery nebo naopak zapadnou stejně jako všechno ostatní na tomto světě. Člověka přitom musí v určité chvíli napadnout, v čem to celé spočívá a odpověď je pak zřejmá. Kromě kvality příběhu, záleží také na jeho formě. Jiné to bude vyprávěné v hospodě, případně napsané na pivním tácku a jiné to bude vázané v kůži se zlatým hřbetem. Takže je jasné, že forma jde ruku v ruce s kvalitou. Výsledkem

vždycky může být jen průsvih nebo úspěch. Oheň například je jen jeden, ale je rozdíl, jestli hoří Národní divadlo nebo stodola.

Ale pokud jde o lidské příběhy, jde ještě o to, aby tam převažovalo buď dramaticko nebo naopak komično. Něco mezi nemá prostě šanci. A to ani dobrý vypravěč nespraví. A zase jedno přirovnání. Na ulici potkáte starou Zemanku a je to zážitek, zatímco s panem docentem plastické chirurgie je to na ulici trapas. Ale pozor, ono taky trošku záleží na náladě. Nevyladěn zametete Zemanku i docenta.

A teď, s dovolením, něco o literatuře. Když Freud vypravoval v přednáškových sálech svých devatenáct skutečně zažitých příběhů, bylo to určitě strašně podobné 17. ročníku Přehlídky jednoho herce v Chebu nebo aspoň dokonalá a poutavá one-man show. Pak to vyšlo knižně a byla z toho literatura. Sice vědecká, ale krásná! Kolik básníků a kolik spisovatelů stejně tzv. krásné literatury to přeskočilo. A teď si představte, že by se ten Freud chtěl ještě babrat s nějakou tou literaturou jako například jemu podobný doktor Axel Munte případně doktor Anton Pavlovič Čechov! Prostě kdyby na to měl čas a chuť, tak jsme dneska mohli číst něco, co by nás pořád budilo ze sna a po několika takto probdělých nocích bysme museli jít okamžitě k doktorovi, a protože by to zrovna těžko byl Freud, dal by nám prášky na spaní a ani bysme si nevšimli, že tam v lékárně je mladá a krásná a tmavá nová magistra. A to by bylo skoro na mašli!

A teď, prosím, úplně vážně. Na příběhy tady byl odjakživa Hollywood. Co má ruce a nohy, spěchá tam dodat své nápady. Pokud se to dostane na plátno, může to být jednička nebo dvojka. Dvojkové příběhy mají smůlu, že jsou pokažené scénářem, režisérem případně tím komediantem, co v nich hraje. Jedničky dobře vědí, že za to může hlavně silný příběh, kterému pomohou později potoky slz v biografech. Občas pomůže zase nálada nebo náhoda a už se nad hlavu zvedá strejda Oscar. Ale kdo to má opravdu strašně těžké, je ten příběh sám, a ještě k tomu napsaný. Prostě ta pravá literatura. A ta to má setsakramentsky těžké. A to jak v Hollywoodu, tak i v nějakém venkovském knihkupectví.

Ale abych tady pořád jen nefilozofoval o literatuře a dělal, že vím, jak to všechno je, poslechněte si na závěr jeden můj příběh a posuďte sami, jestli se hodí vypravovat jen v hospodě, anebo že by o něj mohlo projevit zájem nějaké nakladatelství.

Pana Nováka probudil asi v půl sedmé ráno příšerný rachot. Vyskočil z postele a pohledem z okna zjistil, že mu na dvoře spadla králíkárna. Bleskově si natáhl kalhoty a utíkal tam. Po dvoře běhali zmatení králíci a ze zadní polozbořené stěny králíkárně čouhalo urvané kolo z traktoru ... A dál nemá cenu to rozvíjet, ale je jasné, že vzniká jakýsi humorný příběh.

Pana Nováka probudil asi v půl sedmé ráno příšerný rachot. Gestapo vylomilo domovní vrata z ulice a hnalo se po schodech nahoru. Než stačil cokoliv udělat, vyrazili dveře a byli v místnosti ... A dál nemá cenu to vypravovat.

Nováka probudil brzo ráno příšerný rachot. K tomu jakési namodralé světélkující koule a silný vítr. Přihnal se k oknu a stěží je otevřel. Ucítil silný pach ozónu a pohledem na ulici oněměl. Nad nedalekým parkovištěm se pohupoval obrovský kosmický talíř a vystupovaly z něj jakési průsvitné bytosti s obrovskými hlavami a šesti nebo osmi končetinami... A dál nemá cenu to vypravovat.

Nováka probudil asi v sedm ráno příšerný rachot. Promnul si oči a zjistil, že loktem srazil všechno, co měl na nočním stolku. Láhev whisky, zbytek kávy v konvici, šálek s talířkem i stolní lampu s budíkem. „Zpropadeně!“, zamručel. Postel vedle něj byla prázdná a Mary byla pryč. Na polštáři ležel popsáný list papíru. „Nehledej mě, odjela jsem sledovat Kolmana. Zavolám ti, až se mi podaří ho zabít.“, stálo tam. Bleskově sáhl pod polštář. Pistole tam nebyla ... Dál nemá cenu to vypravovat.

Nováka probudil kolem sedmé ráno příšerný rachot. Vyběhl ke dveřím a když je otevřel, na chodbě nezjistil nic a totéž zjistil i pohledem z okna. Byla to halucinace, napadlo jej a vrátil se do postele. Když usínal, otevřely se dveře a v nich stála usmívající se sestřička s teploměrem a injekcí. Dál nemá to cenu vypravovat.

Brzké ráno buzené rachotem,
brzké ráno buzené tikotem,
brzké ráno buzené jen tak,
brzké ráno buzené večerem,
brzké ráno buzené pro ráno,
brzké ráno buzené koránem,
brzké ráno buzené šófarem,
brzké ráno buzené ... s p í

Dál nemá cenu to rozvíjet. Literatura je prostě převít. Dík za pozornost.

LUBOŠ HUML

UŠÁK

Ušák v obývacím pokoji
dlouho za nic nestojí.

V čem je ta svízel?

Zakoukal se do televize
a není mu pomoci.

Od rána pozdě do noci
neustále na ni hledí
a ti, co v něm sedí
ani trochu netuší,
že je v tom až po uši.

STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNÁJÍCÍCH AUTORŮ

Dodatek k literární soutěži STRÍPKY 2009

Hana Křivánková získala za své básně čestné uznání

Hana Křivánková

DUŠE POKOŘENÁ

Dálavy nebeské, ozvěny amenů
Horo z kamenů
Smekám ti
Zostuzen v úpatí
Malostí duše
Letěl bych
Jako střela z kuše

Potu plný kádě
A hnáty ty bolavé
By stouply na hádě
Leč větříku poryvy
Hladí je jak satén
A odhalí mi tvůj vrchol ten
V pěrutě z oblaků zapleten

Dech duní
A šumí
Šumí blížkem nebe
A žízeň má již pradávná
Jak stojím tu, shlížím z tebe
Svět je leporelo
Ustup starobo

V duši neb dítkem zas
Slyším hlas
Hlas pokořeného kopce
Bílé jak city mimina tu lehávají
Krotké ovce
A němí beránci
Boží.

Duše svobodná, nepokořená

Všestranně talentovaná a v literárních soutěžích již oceněná **Hana Křivánková**, se v mém povědomí zabydlela nejen svými prozaickými a básnickými projevy, ale i ilustracemi, kterými je dotváří. Autorka je zatím ve věku, kdy hledání má velký záběr a na smysly inspirativně útočí mnoho vjemů, událostí a dějů a orientovat se není snadné. Ale čekat na moudrost stáří nelze, proto je mi její, často sice tak překotný vpád do poezie, sympatický a jenom doufám, že autorka sama pozná, kdy se tato etapa vyčerpá a bude třeba nastolit určitý řád, zvolit únosnou míru vyjadřování, korigovat svůj slovník, zvládnout obraznost a pročistit poetiku tak, aby pouze neuchvacovala a nepřetěžovala se bohatstvím výrazů a barev, ale aby básni sloužila více v jejím směřování a pomohla k naplnění záměru. Čtenáři, tak jako poezie, bývají z tohoto světa. To ale neznamená, že autorka by neměla zůstat sama sebou.

V její rukopisné sbírce **Eternum** (i v další s názvem Kouřová signální poezie) je dost pesimistických nálad, životní hořkosti, bolu, náboženské symboliky, neřestí, dramati lásky, krve i smrti (značně neúměrně jejímu mládí, to tak často ale bývá), což lze chápat nedostatkem vlastních životních zkušeností, nad nimiž prozatím převažují prožitky zprostředkované četbou jí blízké. Nejen obsahem, ale i formou. Báseň Duše pokořená, kterou ze sbírky Eternum otiskujeme, nese v sobě již náznak zelenějších veršů a objevují se nové tóny. I v několika dalších číslech lze vyzpozorovat posun – od touhy po skutečném prožitku v lásce, až po humornou polohu a další neobvyklé motivy (básně Ležerní, Otevři, Ledové doliny, Česká nejšmakovatější, Boty apod.). Objevuje se autorčino opouštění vzdušných zámků, projasňování a básně začínají nabírat inspiraci z reálnějších poloh života. Odlehčují se, vstupuje nová obraznost. Jako celek rukopis sbírky je prozatím nesourodý a značně přetížený symboly a použitou formou.

Autorčinou předností je její zaujetí pro tvorbu, úsilí, které psaní obětuje, ale chybí jí životní nasměrování. A také – snad i četba poezie naší doby. Talent, jak známo, je především práce na talentu. Přejme jí to! Její sympatické usilování i dosavadní výsledky, si toho plně zasluhují.

Jiří Faltus

- **Moudrý člověk si nedělá legraci z toho, co už směšné je.**
- **Vývoj žene lidstvo neustále kupředu, jelikož není už kam se vrátit.**
- **Uděláme-li krok správným směrem, posuneme se kupředu o dva.**
- **Kdo ztratí víru, je schopen uvěřit čemukoliv.**

Patricie Holečková

Účastníci literární soutěže mládeže

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ „O PARDUBICKÝ PRAMÍNEK“

Úvodní slovo spisovatele Lubomíra Macháčka

Milí autoři a všichni ti, kdo jste na letošním Pramínku spolupracovali. Porota a pořadatel soutěže se každý rok zamýšlejí nejen jaké téma ke zpracování vám nabídnout /společensky naléhavé, osobní, neutrální.../, ale také s napětím očekáváme, jak se ho zhostíte, jak ho uchopíte, jakou u vás najde odezvu, co vám napoví.... Ale co napoví i nám. Odpověď není jednoduchá. Jednak proto, že za těch šestnáct let činnosti Pramínku jsme řadu „vděčných“ témat vyčerpali, jednak proto, že téma a zakázka mohou být natolik obecné a známé, že jeho obecně prospěšná naléhavost utlumí to, po čem stále voláme: ono individuální, jedinečné, neopakovatelné, to, co je výsadou každého tvůrce a čím se může pyšnit snad každý z vás.

Jeden za všechny, všichni za jednoho – koho by nenapadli Tři mušketýři a jejich téměř nespočetná filmová zpracování. Příběh Tří mušketýřů byl pro mnohé z vás odrazovým můstkem vašeho psaní, nosičem hlubších významů. Naštěstí jste záhy pochopili, že výstřely z mušket, honičky na koních a šermířské souboje jsou spíše jen jakýmsi prostředkem mnohem hlubších poselství, které kniha dává, poselství o odvaze, hrdinství, sebeobětování, vstřícnosti, lásce a především o přátelství.

Přiznám se vám, že když jsme o tomto tématu uvažovali, mysleli jsme především na ony rysy a vlastnosti člověka, které výše zmiňujeme. Jejich výčet by asi byl

mnohem širší, ale jistě mi rozumíte, co chci říct. Nezištné přátelství je dar, který ovšem není dán jednou pro vždy.

Jeho opravdovost a ryzeost musíme rozvíjet, kultivovat, v případě potřeby vkládat do něho i osobní investice. Těmi jsou například obětování, úcta či nezištná pomoc.

Někdy se zdá, že se nám život a svět zúžil na mobily, počítače, auta, letadla a na jachty a vůbec na značkové zboží. Něco vám prozradím: Věci se neumějí přátelit, nemohou nám nahradit přátelství a lásku. To vše je výsadou nás, lidí. Takhle jsem rozuměl příběhu Alexandra Dumase a pokud jste ho nečetli, ale viděli jen v kinech, přečtěte si ho. A ještě jednu knihu si přečtěte. Jmenuje se Malý princ, napsal ji válečný pilot a spisovatel Antonie de Saint Exupery. Z jeho myšlenek například cituje ve své pěkné práci účastnice soutěže Eva Háderová: „Stáváš se navždy zodpovědným za to, cos k sobě připoutal.“ Ano, k přátelství patří i zodpovědnost... za sebe i za to, co se rodí kolem nás.

II. kategorie

Jeden za všechny, všichni za jednoho

(Tereza Štěpánová, ZŠ J. Resslera Pardubice, 7. tř.)

Jmenuji se Thomas Sharp. Narodil jsem se v 19. století, přesněji 12. června roku 1871. Vystudoval jsem úspěšně školu a pomalu se začínal rozhlížet po „vhodném“ zaměstnání, jestli dokážete pochopit, jak to myslím. Upřímně jsem hledal místo, kde by člověk spíš získával v podobě slušné výplatní pásky, než aby mu ubývalo už tak dosti skromných fyzických sil. Když jsem úspěšně, asi po páté, strávil noc u rozvrzaného jídelního stolu nad nepřeborným množstvím novin, ve kterých jsem marně hledal zaměstnání tohoto typu, ozvalo se hlasité zvonění domovního zvonku doprovázené narážením dřeva o dřevo. Tato podivuhodná změť zvuků, často podložená hekáním, mě po ránu činila ještě více rozmrzelým. Slýchával jsem je častěji než ostatní spořádaní nájemníci paní Nimblové. Ta dubová hůl narážející o mé dveře byla právě její. Zastávala názor, že za jakoukoliv maličkost, ať už týden nevybraná pošta či snad zrnko prachu na okenním parapetu, by se měla stínat hlava. Rozhodla se tedy, čistě z dobroty srdce, jakožto velmi čilá osoba postaršího věku, chyby napravovat sama.

„Pane Thomasi, nesu vám poštu. Otevřete prosím !?”

„Už jdu, už jdu!” odpověděl jsem s hlasitým zívnutím a šoural jsem se ke vstupním dveřím.

„Máte tu poštu!” vyprskla na mě rychlostí blesku, až jsem překvapeně zamrkal.

„Já? Vážně? Kdopak by mně asi psal?” snažil jsem se o trochu humoru.

„Ale nedělejte. Tak tady máte. A všimla jsem si těch zablácených bot tady.” S povýšeností milostivě odkráčela.

Obálka se dvěma známkami byla tvrdá na dotyk. Prudkým trhnutím jsem ji otevřel. Přelétl jsem úvodní pozdravy a překvapivě i vyjádření soucitu. Zavrtěl jsem hlavou ze strany na stranu a s úmyslem pročistit si myšlenky jsem pokračoval ve čtení. S hlasitým *uff* jsem se rozplácl v křesle. Tak můj strýček, ten zazobanec, který mi neustále vyhrožoval, že mi na stará kolena odkáže jen tu sadu jídelních příborů, kterou jsem jako malý nastrkal do vodovodního potrubí, čímž jsem zamezil zdroji pitné vody na celý týden, umřel včera večer na srdeční infarkt. A musím připustit, že mi doopravdy něco odkázal. Tedy něco je dosti slabé slovo a vzhledem k hodnotě snad i urážlivé. Zdědil jsem polovinu jeho jmění, sice bez jeho panského sídla ale přesto dost, abych si mohl slušně žít.

„Jsem boháč, jsem boháč!“ Skákal jsem metr do vzduchu. Můžu si koupit, co se mi zachce. Nový dům, pár smokingů a členství v klubu. Vyhlédl jsem z okna, abych si pročistil hlavu a uspořádal myšlenky. Spatřil jsem však bídu všude okolo. Špinavé, otrhané a hladové děti, žebráky žadonící alespoň o kousek chleba, všude panovala nouze a beznaděj. Proč bych já, bydlící tady a ne na ulici měl chtít něco víc? Jsem tu doma, nic mi tu nechybí. Spokojil jsem se svým neúspěšným životem samotářského smolaře. Najdu si nějakou práci, s někým se seznámím, zamiluji se a ožením. Koneckonců, tak to bývá už pravidlem. Asi tím jediným, které naše domovnice splnit nedokázala. Rozhodl jsem se. Peníze odkážu jedinému sirotčinci ve městě a budu si dál poklidně smolařit.

A tak jsem to i udělal. A musím se vám svěřit, že mi, alespoň dle slov jejich správců, byli nesmírně zavázáni. Zdvořile jsem odmítl všechny nabídky o zveřejnění svého jména a co nejrychleji jsem se vypařil. Ach, co by řekl na mé počínání strýček? Tak o tom nesmím ani uvažovat!

Netrvalo to však dlouho a opět u mého prahu někdo pokoušel mou trpělivost. Stáli tam dva poměrně urostlí muži v černých oblecích s brašnami téže barvy. Měřili si mne pohledem, který mi napovídal, že jsou snad asi na špatné adrese.

„Dobrý den, jsem právní zástupce slečny Smalltové. Víím, že budete asi překvapen, ale slečna je jediným potomkem vašeho strýce a tím pádem je právoplatná dědička veškerého jmění. Jelikož se však přihlásila a dodala veškeré důkazy potvrzující její rodokmen až po vyplnění závěti, budu vás přesně 23. ledna očekávat u soudu. Veškeré ostatní informace naleznete zde.“ podával mi žlutou obálku. „Přeji vám krásný den.“ Odešli.

Zůstal jsem stát na chodbě s vykulenýma očima. Do jaké patálie jsem se to jen dostal? Vždyť já žádné peníze nemám. A ani nemám možnost získat je zpět. Chtělo se mi za nimi běžet, křičet a obhájit svou nevinu. Sesul jsem se do křesla a přemítal. Utéct a žít jako uprchlík nebo zachovat si čistou hlavu a jednat?

Druhý den jsem se znovu vydal k místu, kde jsem viděl peníze naposledy. Vyhovět mi už ale nemohli, peníze použili na opravu sirotčince. Brzy se moje nešťastná situace, založená na dobrém úmyslu, roznesla po celém městě. Lidé uspořádali veřejnou

dražbu přebytečných věcí, které se najdou v každé domácnosti. Dokonce i pani Nimblová s ostýchavým výrazem ve tváři mi oznámila, že by mi také ráda pomohla, nemusím platit půl roku činži. Takto se mnou však jednali i jiní lidé. Nabízeli mi pomocnou ruku i zaměstnání ve svých továrnách. Nečekaná byla i nabídka k sňatku se slušným věnem. Získal jsem i čestné místo v městské radě. Bizarní situace z nás všech udělala spojence. Za získané peníze jsem si najal slušného právníka. Nevím, jak to dopadne, ale doufám ve šťastný konec. Přesto mi raději držte palce.

Váš Thomas Sharp

III. kategorie

Předmět: curriculum vitae

(Kateřina Chybová, Gymnázium Dašická ul. Pardubice, 4. roč.)

Vážený budoucí zaměstnavateli... Ne, to se mi nelíbí, to zní moc vlezle. Musím to zkusit jinak. *Takže...* *Vážený potenciální zaměstnavateli?* Ne, to taky ne, to zase vypadá, jako bych si ho laskavě zařadila mezi x možností, a potom se zdlouhavě rozmýšlela, jestli se nechám zaměstnat. Ještě se pokusím něco vymyslet. Hm. *Vážený...* Ale můžu vlastně někoho tak vysoce postaveného oslovovat „*Vážený*“? Ale když o tom tak přemýšlím, co jiného bych vlastně mě/a napsat? *Milý?* To nepřichází v úvahu, to musí všichni uznat. *Drahý?* No to už teprve ne. Takže mi pravděpodobně nezbude jiná možnost než ono „*Vážený*“. Ale „*Vážený*“ CO??? Zaměstnavatel se mi nelíbí. *Personalisto?* To těžko. Když o tom tak přemýšlím, může mít vůbec mozek personalistu? Spíš ne. Dobře, do třetice všeho dobrého. *Vážený mozku...* Hahaha, to zní legračně. Tak mozek taky ne. Ale jak z toho ven? Nevím, zkusím psát a třeba mě něco napadne „za pochodu“. *Vážený...Ééé...* dobře, tak nenapadne. Ale co, oslovení nechám na potom a konečně postoupím dál.

Vážený, doslechla jsem se o Vašem zájmu přijmout bílou krvinku s praxí v oboru na místo vedoucího obranných sil jistého lidského organismu. Proto Vám zasílám svůj životopis. *V případě zájmu mě prosím kontaktujte na výše uvedené adrese odesílatele.* Tak, to by snad mohlo jako úvod stačit, teď abych přešla k vlastním informacím o sobě. ...Ale teď mě napadá, jak vlastně takový životopis vypadá? Nevím, nevím, ale žádná jiná bílá krvinka mi asi nepomůže, neslyšela jsem o žádné, která by někdy psala životopis. O červených krvinkách ani nemluvím, ty by něčeho takového jako napsat životopis nebyly vůbec schopny, vždýt ani nemají jádro! Vypadá to, že budu muset improvizovat. Třeba se trefím do správného znění. Dobře...

Mé jméno je leukocyt č. 97 563. To je celkem slušné na to, že momentálně je nás v těle asi 33 biliónů a 300 miliard. Však tahle pozice taky nebyla zadarmo. *Konkrétně jsem neutrofilní granulocyt s dlouhodobou praxí ve fagocyóoze.* *Odhaduji, že se nacházím zhruba*

v polovině své existence, a proto bych ráda dosáhla vyššího postu, obzvláště pokud by mě zaměstnával někdo jako Vy.

Už nedlouho po svém vzniku jsem musela čelit nájezdu bakterií rodu Borrelia. Následovala přímo ukázková akce. Téměř okamžitě po proniknutí bakterií do lidského těla byl spuštěn poplach, následovala okamžitá mobilizace všech okolních bílých krvinek a zahájení litého boje. Všechny krvinky bojovaly s doslova obdivuhodným odhodláním a neustoupily bakteriím ani o pikometr. Neváhaly se společně vrhnout proti přesile a téměř vždy se jim povedlo bakterie přemoci. V tomto konfliktu jsem se držela spíše opodál a všímala si, jak správně bojovat. Najednou se však za mnou objevila bakterie, jež unikla ostrížímu zraku ostatních krvinek. Měla jsem namále, přeci jenom jsem byla poměrně „čerstvá“, ale naštěstí si mě všimly ostatní krvinky a pomohly mi bakterii zdat. Tehdy u mě vzniklo přesvědčení, že lepší je „padnout za vlast“, tehdy konkrétně za cévu v levém malíčku lidské nohy, než připustit, aby tito vetřelci ovládli náš domov zvaný lidské tělo. Také jsem si uvědomila, jaké je štěstí, že se zrovna poblíž vyskytovaly ostatní krvinky a neváhaly mi přijít na pomoc.

Asi o tři nájezdy bacilů později jsem byla povýšena za statečnost. Jednou jsem se však příliš přiblížila k jedincům střední mikroflóry a omylem jsem pohltila bakterii z rodu Clostridium. Když jsem si uvědomila svůj omyl, bylo už pozdě, fagocytóza byla v plném proudu a ještě jsem nepřišla na princip zpětného chodu. Za trest jsem byla degradována a existence mi byla uměle zkrácena o tři minuty. Od té doby jsem se potýkala spíše s méně nebezpečnými druhy bakterií. Co se týče vzdělání, jistou dobu jsem se pohybovala poblíž legendární krvinek č. 480 a mnohému jsem se od ní přiučila. Pod jejím dohledem jsem si zdokonalila techniku fagocytózy a pohlcování bakterií rodu Listeria zvládám dokonce lépe než ona.

Troufám si o sobě prohlásit, že mé komunikační schopnosti jsou na velmi vysoké úrovni. Plynně hovořím nářečími všech typů bílých krvinek. Často se účastním besed červených krvinek a myslím si, že i když nedisponují buněčným jádrem, jsou velmi inteligentní a plně si uvědomují důležitost svého poslání poskytovat orgánům kyslík a zbavovat je plynů vzniklých při jejich činnosti. Také s krevními destičkami jsem se pokoušela zapříst rozhovor, jejich komunikační schopnosti jsou však pouze sporadické, a proto moje opakované pokusy o konverzaci skončily neúspěchem. Když vzpomínám, jak jsem se s těmi primitivy chtěla začít bavit, jímá mě hrůza. Něco tak stupidního jsem ještě v životě neviděla. Na to, že žijí skoro stejně dlouho jako my, je jejich inteligence doslova zakrnělá. No vážně, je zajímavá jenom to, aby se mohly navázat na kolagen a spolu s ostatními, sobě podobnými, zastavovat krvácení. Když se jim to během existence nepodaří, má s nimi jejich specializovaný psychoanalytik plné ruce práce. Netvrdím, že by jejich úloha nebyla důležitá, to rozhodně ne, ale stejně by mohly být alespoň o trochu inteligentnější. No nic, kde jsem to skončila? Aha, už vím. Mezi mé zájmy patří trénování fagocytózy, debatování s ostatními krevními

tělisky, prostupování mezibuněčnými prostory v cévách (diapedéza) a získávání nových informací o našich úhlavních nepřítelích.

Kdybyste... *Teď mě napadá... jak bych mohla přestoupit pod velení jiného mozku, když lidské tělo má jen jeden?! Co potom měl znamenat ten inzerát, který visel na nástěnce u ložnic makrofágů? Kdo by si ze mě mohl chtít vystřel... Óóó, jen počkej, makrofágu č.9127! Já tě pohltním!* (pozn. autorky – věta „Já tě pohltním“ je suverénně tou nejhorší nadávkou ve světě bílých krvinek a často zahajuje krevní mstu, táhnoucí se po několik generací) *Ty primitive! To, že ti jde fagocytóza líp než mně, ještě neznamená, že si ze mě můžeš tropit legraci! A už vůbec to neznamená, že nejsem schopná tě zlikvidovat na věky věků!!!*

••• (popis následujícího dění byl cenzurou vzhledem k brutalitě odstraněn) •••

IV. kategorie

Žvýkačkový dědeček

(*Michaela Ulrichová, Gymnázium Polička, 2. roč.*)

Přísloví o svornosti skrývá pravdu a jeho silné paže dosáhnou do každého kouta Našeho života. Hovoří o přátelství, o lidech, kteří žijí na jedné planetě, v jedné zemi, v jednom městě a možná se trochu zapomíná, že to, co by mělo objímat stiskem nejpevnějším, je rodina.

Heslo královských mušketýrů v první řadě mluví o tom, že musíme táhnout za jeden provaz, obětovat se pro své přátele, pomáhat si. A právě to může znamenat i pravý opak, než semknout se dohromady.

...Když poslední šance na návrat pomalu mizí -
člověk si je sám sobě najednou tak cizí,
pak už jen tichá nabídka ve vzduchu visí -
vyrůstá se svými dětmi, tak jako kdysi¹.

Nic se v našich vzpomínkách nemůžu jevit krásnější a dokonalejší, než to šťastné, co jsme zažili v dětství. Ponurá a vlhká místa jsou plná slunce a tepla a lidé – lidé jsou plní dobroty.

„Dědečku, dědečku, dej nám žvýkačku!“

„Zahrajem si anonenky²!“

1 Použitá poezie je úryvek básně *Návrat k sobě*, která je, prosím pěkně, mým vlastním výtvo-rem.

2 Anonenka je známá dětská hra, při níž si jeden myslí určitou věc a ostatním na otázky odpovídá pouze ANO nebo NE a ve chvíli, kdy přijde na to, co budou ostatní muset uhodnout řekne: Už si myslím!

„Už si myslím!“

„Tak ale už! Macíku, Pavlíku, koukejte si lehnout. Valin, ty nech Bobíka napokoji a ty nenatahuj, nebo žádná pohádka nebude.“

„Když ona mi dělá oušičko³!“

„Povídám, zalez do pelechu nebo nebo ti na tu ufňukanou tlamičku ještě jednu lupnu. –

Tak – to bylo dávno, v jedné zemi, která se jmenuje Francie žil král. A protože takový král potřebuje někoho schopného, kdo by mu radil a chránil ho, žili na jeho dvoře odvážní a silní muži, kteří si říkali Mušketyři.“

Představte si nějakou velkou událost Vašeho života. Cokoliv opravdu důležitého. Vybaví se Vám průběh, následky a spousta dalších naprosto nedůležitých věcí, ale napadne Vás i ten moment, kdy to všechno začalo?

Valentýně chvíli trvalo, než se v domě zorientovala. I když do prostorné chodby vnikaly megawatty světla letního slunce a dveře bytů se mohutnými klepadly byly hrdě do prsou a i když ozdobnými klikami ukazovaly na veliké jmenovky, nemohla najít správný zvonek. Možná proto, že Bobík se ve skutečnosti jmenuje Mgr. Kateřina Vránová.

„Ahoj, kde se tady bereš? Přijela jsi za dědečkem? Nějaký jednání? Pojď dál! Jak se daří?“

Valin se přemohla a onu mladou ženu, ze které síla a energie tryskaly neuvěřitelnými proudy, nakonec neoslovila Bobouchu. Možná jí to přišlo směšné. Ale ve chvíli, kdy usedala do polstrovaného starožitného křesla tento záblesk zastínila daleko závažnější myšlenka.

„Katko, dědeček pije.“

Sestřenice se zastavila v překvapeném strnutí.

„Táhne se to už dýl. Chtěla jsem o tom s tebou mluvit. Musím vědět, co si o tom myslíš. Bydlíš vedle něho v bytě, vidíte se každý den...“ Kateřina jako by našla mezi vzorci chování ten správný postup, posadila se a podívala se Valentýně zpřímá do očí.

„Jak to myslíš, PIJE?“

„Tak, že mi volal jeho přítel, doktor Machatý, víš, ten, jak s námi jezdil na chatu, že by mu rád doporučil léčení. Říkal, že u něho dědeček několikrát byl jako u psychologa a že nevypadá dobře.“ Chvíli bylo ticho. Katka se dívala z okna, ale její řeč potom zněla, jako by si ji nacvičovala každý den před zrcadlem.

„Podívej se, Valentýno – ty bydlíš v Brně, já v Plzni. Nikdy jsem ti nechtěla a nechci vyčítat, že tu dědečka necháváte samotného a já, aniž bych s ním byla

3 Oušičko je vynález mé sestřenice, který měl jediný cíl – provokovat mladší sestru. Prováděla to jednoduše – buď jí do ucha mlaskala nebo jí ho pusinkovala.

tolik do přízně jako ty se o něho starám. Řeknu ti to takhle: Nebylas tu, ani nepamatuju a teď se tu najednou objevíš jako Boží posel?“

„Katko, ale chápej, takhle jsme se přeci domluvili!“ namítla rozrušená Valin, evidentně vyvedená z míry.

„Ty žiješ v Plzni, protože sis jako první vybrala část dědictví po babičce, promiň, ale takhle mě osočovat... Já jsem nechtěla nikdy vířit vodu, ale když sis poručila, že chceš žít v babiččině bytě, tedy, v této polovině, kterou sis vzala, jak říkáš, od MÉHO dědečka, tak jsem sice nebyla nadšená ale... prostě to nebylo tím, že bych dědečka neměla ráda, pochop! Prostě jsem se vdala, odstěhovala jsem se k Martinovi, když jsem jinde neměla zázemí!“

Katka stále zírala z okna a vypadalo to, jako že vůbec neposlouchá.

„Jestli chceš vědět, jak to teď vidím já, klidně ti to řeknu. Vypadá to, že to seš ty, kdo má chuť na něco, co mu úplně nepatří. Tobě by se totiž hodilo mít v Plzni to tvoje „zázemí“, jak tomu říkáš. Jenže to by ti na něm nesměl děda sedět!“

Valin seděla jako oparovaná. A Katka pokračovala: „Podle mého totiž dědeček není alkoholik. Je to nejlepší člověk, kterého znám a jediný, kvůli čemu se třeba někdy napije je to, že je kolem něj hodně hladových očí, které jen koukají, kam by ho uklidily, víš?“

„Byla jsem za Pavlem.“ Řekla Valin se slzami v očích. „Spravuje dědečkovi finance a řekl mi, že jen po hospodách utratil dědeček za poslední rok neuvěřitelnou částku. Šestimístnou.“

„Peníze. To tě zajímá.“

„Ne, taky mi řekl, jak se dědeček vrací domů. Že minulý týden upadl na ulici...“

„Valin, byla jsi dnes za ním? Zašla jsi za ním, když jsi přijela? Ne? Pak už se s tebou nemám o čem bavit.“

Katčino obvinění leželo ve Valentýně jako kámen. Několik dní chodila s ustaranou vráskou na čele a typicky pokleslým pravým koutkem úst, jako v křeči, která povolila teprve ve chvíli, kdy se ozvalo známé klepání na dveře.

„Heslo!“ poručila v náhlé radosti.

„Sup nebo zajíc!“ ozvalo se zpoza dveří spiklenecky. Sestry se pevně objaly.

Když pak usedly ke kulatému jídelnímu stolu, vypověděla Valentýna Markétě vše, co se mezi ní a Katkou odehrálo. Markéta, které v dětství dědeček říkal Macíku, naslouchala. Kde nalézt pravdu a řešení?

„Svět není anonenka.“ Prohlásila nakonec. „Bohužel. Katka nám teda vyhlásila válku. Otázka je, jestli dědečka dát do léčebny, či nikoliv. Valin, víš, kde je problém? Tady nebojuje dobro se zlem. Tohle bude souboj dobra s dobrem!“⁴

4 Pro přesnost dědeček je biologickým dědečkem Valin (Valentýny) a Macíka (Markéty) a dědečkova sestra je babičkou Pavla a Bobíka (Kateřiny). Babička zmiňovaná v souvislosti

„Ahoj Pavle. Tady Markéta Obrová – Macík, sestřenička.“ Představila se Markéta do telefonu. Naschvál se snažila o lehký tón. Přátelské navázání kontaktu. Po pěti letech.

„Určitě jsi mluvil s tvouj ségrou, s Katkou. Víím, s mojí taky. Valentýna řikala. Díky za gratulaci. Narodil se před dvěma měsíci. No, jsem po třetí mamina, no... to víš, mám radost, konečně spí. Matyáš se jmenuje. No, Marek často hlídá.⁵ Pavle...no, narodil se ve středu – třicátého. Pavle...“ konečně se dostala k tomu, co jí tížilo. „Já mám o dědečka strach.“ Chvilí naslouchala a pak pokračovala: „Když se Matýsek narodil, přišel mi od dědečka pohled jako poděkování za vnuka. Jo, to jsem měla radost, ale...to blahopřání...byla to kondolence.“

„Dědečku? Ahoj, tady Valin. Dědečku? No, ahoj, tady Valentýna. Slyšíš mě? Chtěla jsem se tě zeptat, jestli bych u tebe nemohla pár dní přespát. No, na pár dní. U tebe v Plzni. Ne? Aha, to nevádí. Tak někdy jindy. Dobře. Já se za tebou třeba zastavím. Tak zatím, opatruj se.“ Valentýna zavěšila a pohlédla na Markétu.

„Byl opilý. Určitě už mluvil s Katkou. Pojedu za ním. Přespím u Pavla.“

Dva dny se nic nedělo. Byt čerstvé maminky Markéty jako kdyby zemřel. Jako když skončí koncert a sál se vyprázdní. Čekala. Přemýšlela co bude dál. Když Valin opravdu zjistí, že je na tom dědeček zle? Maminka bude nadosmrti schopná tvrdit, že se alkoholu nedotknul od sedmnácti, kdy měl nepříjemnou příhodu, při které znesvětil červený koberec v kostele při biřmování. Byla to tehdy ohromná ostuda. Podle maminky se ale potom poučil na celý život a alkohol ho vábí stejně jako plesnivý chleba.

Třetí den uplynul od odjezdu Valin do Plzně a stále žádná zpráva. Markéty se začal zmocňovat strach. Nechtěla telefonovat, věděla, že se sestra ozve. Starost o dědečka jí ale nedala ani na chvíli pokoj. Ve dne chodila jako mátoha, v noci nemohla usnout a když konečně povolilo křečovitě sevření svalů, probudil se Matyáš a dožadoval se pozornosti.

Čtvrtý den Valentýna nebrala telefon. V deset hodin večer, když Markéta přebalovala, uklízela, ohřívala mléko a spala zároveň, ozvalo se konečně klepání na dveře.

Plná obav běžela Markéta v náručí s miminkem otevřít.

s dědictvím je prababičkou všech dětí a logicky matkou dědečka a babičky. Říkejme jí pro tentokrát prababička, i když jí tak v rodině nikdo neřekne, a vraťme se k dědictví. Tvořilo ho více věcí, které si přerozdělily děti, ovšem nejuhodnější byl jistě veliký byt, ve kterém prababička žila s dědečkem děti až do své smrti, po které se ho ujala obratná Kateřina, a aby měla soukromí, přepažila ho, vytvořila nový vchod a v druhé polovině nechala bydlet dědečka. (Babička Kateřiny a Pavla žije ve svém domě.)

⁵ Partneri Kateřiny a Pavla nejsou v příběhu zmíněni. Valentýnin manžel se však jmenuje Martin a Markéta má tři děti s Markem. Můžu Vás však uklidnit, že pro větší přehlednost ani jeden z manželů v příběhu nevystoupí. Předpokládáme, že jsou v práci.

Stála tam Valin. Uplakaná a unavená. Markétě se rozklepaly ruce. Sestra ale nebyla schopná vypravit ze sebe jediné slovo. Jen mlčky přešla práh.

„Je v Latích.“ Řekla pak. Markéta se opřela o stěnu a sesunula se na podlahu. Kdyby jí v tu chvíli sestra oznámila, že dědeček zemřel, do konce života by byla přesvědčená, že to věděla předem. Tahle pravda ale byla stejně zdrcující. Znamenalo to, že Valin musela dědečka zbavit svéprávnosti. Že ho musela nechat proti jeho vůli odvézt do léčebny, kde nejsou povolené návštěvy. Co když jí nepřežije? Bude to její vina. A kdyby nic neudělala a dala na Kateřinu? Čí by to byla vina pak, kdyby... pro Boha... člověk nechce domýšlet, jenže představivost nezná negaci. Nejde říct, nepředstav si... myšlenky pronásledují. Proč začal pít? Kvůli čemu? Kvůli komu?

Pět měsíců žila rodina bez jediné zprávy. A pak – se dědeček vrátil. Hubenější, na první pohled smutnější, ale ve skutečnosti to byl pohled člověka, který po dlouhé době vystřízlivěl. Sešli se u něj v bytě. Nemluvili. Ani Katka ze sebe nevymáčkla jediné slovo, které se v budoucnosti změnilo mezi ní a Valin v jedno velké ALE. Konečně zazvonil zvonek a na prahu stál Pavel a do jeho rámě zavěšený dědeček.

„Děti...“

Děkuji vyslovit nedokázal. Ani to, co řekl o mnoho měsíců později – učím se znovu žít. Ne jako chovanec, ale jako člověk. Markéta si obrátila Matyáše v náručí. Co chtěla říct, nedokázala však vyslovit.

Vidíš, Matýsku? Žvýkačkový dědeček je tady! A bude s Tebou hrát anonenky a bude Ti vyprávět pohádku. O francouzském králi a jeho mušketýrech.

V. kategorie

Deník

(Valentýna Kyclová, Gymnázium Dašická ul. Pardubice, 4. roč.)

pátek

Hurá!!! Skončila škola a konečně tu jsou prázdniny. Vysvědčení jsem měl složený v kapse ještě dřív, než jsem došel domů. Koho by taky známky na bílém papíře zajímaly? Za chvíli už si na to nikdo ani nevzpomene. Napadá mě pár veršů:

Pomíjivost času je zabíjející,
zastihne nás, když to nejmíň čekáme.

Skočí na nás jako blecha cizí
a my už ji nikdy neodženeme.

Ach jo. Ty básničky moje. Vždycky jim něco chybí, ještě že je píšu jen do tohoto deníku.

sobota

Nestíhám, nemám čas a jsem v presu,
supím a to vedro dál nesnesu,
čas zastavit a zpívat jak z partesu
nemůžu, protože jsem v tom presu!!!

Balím, odjíždím pryč a ještě se stihnu pohádat s rodičema. Tomu se říká směla.

pondělí

Už druhý den jsem na horách. Jeden náš známý organizuje každý rok brigádu na začátku letních prázdnin. Jezdím sem odmala, takže to tu znám jak své boty. Program je pořád stejný – pracujeme, jíme, hrajeme si a jinak nic zajímavého.

Měl bych napsat domů, aby se o mě nebáli. Ještě jsem o sobě nedal vědět, ale nevím, kde je nabíječka na mobil. Když se tak rozhlížím, je tu pěkně nepořádek, ale uklízet se mi teda fakt nechce.

Objev!! Jak to, že jsem si toho nevšiml dřív? Zblázním se. Ta holka je nádherná. Usmála se na mě a já věděl hned, že ten úsměv je příslibem něčeho krásného.

Máš vlasy jemné jak letní vánek,
oči modřejší než chrpy,
škoda že jen otevřít ti dveře,
smí mé tajné touhy.

Je půlnoc. Probudil mě měsíc, co nám svítí do pokoje jako nějaká lampa. To je jedno, stejně nemůžu vůbec spát. Pořád na ni myslím, na moji Magdu.

Nemůžu z hlavy ten její rozpačitý obličejík dostat. Něco jí napíšu.

Jsi jako večernice,
přijdeš a zase hned zmizíš,
snad někdy přijde ta chvíle
a pak se mi nikdy neodcizíš.

Já jí tu básničku musel dát. Rychle jsem ji napsal na papír, sroloval ho a vyběhl na chodbu. Dost potemněla. Kdyby mě tenkrát někdo chytil, tak nevím, na co bych se vymluvil. Asi že jdu na záchod. Jenže oni byly zrovna na druhý straně. Nebo bych dělal náměsíčnýho. Ale nikdo tam nebyl a já jí tu básničku mohl dát do bundy na chodbě. Když jsem rozepínal zip u kapsy, trochu se mi třásla ruka.

Napadá mě, co se všechno zítra může stát.. Asi neusnu.

Úterý

Jsi sladká jako borůvka
jsi krásná jako růže,
jsi jasnější než slunce
mám rád vůni tvé kůže.

Ten poslední verš musím změnit. A nebo ne. Nic jiného mě totiž nenapadá.

Dám jí to do bundy jako včera. Sakra, už je zase půl jedený. Ale já přes den psát nemůžu, protože by mě třeba někdo mohl vidět.

Jsem jako vyměněný. Když mě osloví kamarádi, většinou jim neodpovím, protože je nevnímám. Podvědomě hledám očima, kde je Magda a co dělá. Dneska se až moc rozhlížela po klukách a hledala. Že si to přečetla vím určitě, protože jsem ji viděl s mým papírkem v ruce. Ve tváři se zračilo překvapení i radost. Moc jí to slušelo a já radši hlavu sklopil, aby se naše oči nesetkaly. Takový jsem měl strach a srdce jsem cítil až v krku, že by mě třeba mohla prokouknout.

Středa

Máme volný den. Sedím pod velkým dobře rostlým smrkem. Kreslím a trochu přemýšlím. Opřem zády o strom pozoruji okolní svět. Nikdo mě tady nemůže najít a jsem si jistý, že by mě ani nehledali. Ve škole jsem šašek a hlavní bavič třídy, spíš pohodář, ale tady ne. Všechno mě mění. V pátek odjíždíme a já bych tu tolik chtěl zůstat. Hlavně kvůli Magdě.

Další básnička už je na světě.

Dám jí to zase do bundy. Snad se mi to podaří ještě dneska.

Čtvrtek

Včera byl nejhorší den mého života. Stáli jsme před budovou a čekali na Magdu až přijde. Měli jsme jít na výlet. Na chvíli jsem zavřel oči a nechal si sluncem ohřívat obličej. Bouchly dveře a mě bylo jasné, že je Magda tu. Ještě jsme se měli spočítat a pak vyrazit. Jenže naneštěstí Magda otevřela kapsu u bundy a chtěla si vytáhnout kapesník. V tom jí vypadla z kapsy moje básnička. Nic by se samozřejmě nestalo, kdyby to nevzala do rukou ta protivná Veronika. Popadla papírek a nahlas předčítala:

Všechno jednou zmizí,

vše skončí a pomine,

ty budeš pořád cizí

a já budu tam, kde ty ne.

Rozesmála se a ihned začala zkoumat, kdo to napsal. Já blbec jsem připsal datum, tudíž bylo jasné, že je to někdo z nás kluků. Byli jsme tam jen čtyři a já se nemohl nikam schovat. Petr zvedl obočí a prohlásil, že kdyby to psal on, tak jí to rozhodně neřekne a bylo po problému.

Podíval jsem se koutkem oka po Magdě.

Sluncem ozářená tvář,

vyjadřující spíš údiv než strach.

Jak rád bych s ní do oblak vzlét,

však na zemi musí jak růže kvést.

Rozhodl jsem se to klukům říct. Když jsme totiž všichni seděli v pokoji na postelích, Petr nečekaně vypálil otázku, že jeden z nás to napsat musel a je tedy zbytečný si lhát. Zdeněk i Standa se zapřísáhli, že oni dva určitě ne a najednou se všichni koukali na mě. Ani jsem toho ani moc říkat nemusel. Vyplynulo to líp, než kdybych to vysvětloval. Jen jsem dodal, že se přece kvůli třem dopisům nic nestalo

a že stejně zítra odjíždíme. Vypadali zvláště. Každý tak trochu ponořen do svých myšlenek šli brzo spát. Slíbili ale, že to nebudou šířit před ostatními, abych nebyl za blbce. Já se rozhodl napsat ještě jednu poslední básničku na rozloučenou.

I když jsme se setkali na krátký čas,
i když jsme si řekli jen pár slov,
budeš v mém srdci napořád
a to je víc, než dost.

Neděle

Pořád se z toho nemůžu vzpamatovat. Petr chodí s Magdou. Dneska mi to říkal.

Pondělí

Přišla mi sms od neznámého čísla.

Básničky skládat neumím,
ale za ty tvoje děkuji,
být milosrdná si přeji,
ale jiného už miluji.

Copak jí to musel všechno vykládat? Sakra. Odepsal jsem bez dlouhého přemýšlení:

Příště už nic neřeknu,
zrada je jak bodnutí dýkou do zad a ještě víc bolí,
když ji způsobí přítel příteli.

Její odpověď mě ale zarazila: Petr mi nic neřekl. Došlo mi to hned po tom, co za mnou všichni kluci přišli a přiznali se k autorství básniček.

Jeden za všechny, všichni za mě!

(nečesaný monolog)

(Oliver Vršanský, Gymnázium Dašická ul. Pardubice, 4. roč.)

Čtvrtý ročník. Asi poslední rok, co trávím na gymnáziu. Snad. Kdybych propadnul o rok, mohl bych se účastnit příštího Pardubického pramínku jako student čtvrté kategorie? A teprve ve čtvrtém ročníku můžu zcela bez uzardění tvrdit, že právě tenhle příspěvek je bez cukru, přidaných barviv a emulgátorů, ale především BEZ AMBICÍ.

Poprvé hraji vabank s možností naprostého zatracení ze strany poroty. Poprvé jsem se rozhodnul, že na požádání nebudu plodit špatnou literaturu, jak já už to umím, ale že počkám na otázku (směrnice letošní soutěže O pardu – „atakďál“) a odpovím vleklým monologem, který se třeba bude špatně číst, ale svůj terapeutický účinek splní. Další inovací je, že snad poprvé měním název díla nejen po gramatické, ale i po významové stránce. Ne, že by to bylo nějak významné.

A zlobte se, jestli vám to udělá radost. Když ne, tak se nezlobte! Vždyť smích prodlužuje život o hodiny a dny.

Tak tedy do třetice úniku před „povinností“ psát „něco na téma“ jsem zjistil, že se budu lépe cítit, když budu psát příspěvek ne NA TÉMA Jeden za všechny, všichni za jednoho, nýbrž O TÉMATU, jehož jméno zjevně už známe. Víím, že takový příspěvek, který vám teď budu nutit, je pro soutěžní účely takzvané na pytel, ale čert to vem. Proč je na pytel? Nedá se srovnávat text, který nesleduje zadané téma. Celý tenhle počin je jedno velké vyhřeznutí a vyšinití z větné vazby. Je to, jako když má pan A dvě jablka a pan B jablko a hrušku. Kdo má víc? Co když nemá naše vaše čtenářská obec ráda jablka? A co když nemá ráda hrušky? A co když jí imponuje tvar jablka? A hrušky?

To bychom měli úvod.

A teď... Jak se dělá příspěvek do literární soutěže?

Zhruba v půli ledna, nebo kdy, jsem korzoval po chodbě prvního patra té šedé krabice Gymnázia Pardubice v Dašické ulici 1083 a pohledem ulpěl na papíru se směrnicemi a vším tímhle organizačním marastem na Pardubický pramínek. Nevím, co vlastně chci, protože jsem psychicky nevyrovnaný člověk s občasnými závany moudrosti a hlouposti, ale to téma mi nějak narativně nesedlo. Jeden za všechny, všichni za jednoho. Říkal jsem si: „Paráda, to zase vymyslím nějakou pitomost. Parodizující satira na Dumase s alegorickým obrazem soudobé společnosti. Ó Bóže!“ Narativně nesedlo je zase jedna z mých slátanin. Když jsem se podíval na téma, neměl jsem prostě to srdce zase si vypisovat ruce na příběh vymyšlených jmen a osudů. Před nějakým časem jsem vlastně přišel na to, že ačkoli rád utíkám z reality do fantasy, sci-fi, nebo do třicátých či padesátých let, to, co nejvíc „žeru“ na těchhle příbězích a jim podobných stvořeních, je autentický přístup. Ten kus skutečnosti a osobních údajů, který autor do toho díla vecpe, ten je pro mě nejšťavnatější. Dává vám ochutnat vlastního názoru, něčeho, co se ho velice týká. A elfové a trpaslíci jsou omáčka. Když nad tím tak uvažuji, v poslední době mě těší víc myšlenky. Já jsem si skoro vyvinul požerákové zuby na myšlenky! A to zíráte! Ne? Když má někdo dobrou myšlenku, a já se jí můžu potěšit třeba tak, že ji napsal na papír a já si to přečtu, tak to je „vono“. Asi mě to tak těší právě z důvodu, že na otázky, co mi pokládají čas od času pitomci, nemám odpověď, protože jsem taky pitomec, ale někde v hloubi duše tu odpověď cítím. A když má někdo stejný pocit a dokáže ho zformulovat, tak mě, byť jedna věta, zahřeje na duši. Kvůli mému zlovyku utíkat od tématu Tě, milý čtenáři, čas od času vrátím do příběhu. V současném momentě tedy stojím u nástěnky a čtu si odpředu dozadu a obráceně název letošního soutěžního témata. Nechci křivdit tomu, kdo to téma vymyslel, je vážně hezký. A promiňte mi tu hovorovost, ale nemůžu si pomoci. Jenom z nějakého (pravda, občas mi ujede i ta hovorovost a sklouznu zase do vzorné češtiny) důvodu už mě to neoslovuje tak, jako dřív. Jeden člověk, které-

ho si moc vážím, měl nedávno v přijímací zkoušce téma Apoteóza ted! Nejdřív jsem se zděsil, co to má znamenat, protože jako správně omezený člověk jsem ani nevěděl, co je apoteóza. Ale jakmile jsem si to nechal vysvětlit, zjistil jsem, že i přes vzájemnou nesouvislost se mě to téma nesmírně dotýká, a rozhodl jsem se ho rozvíjet. Dlouho. Ale ne literárně, to ne. Literatura je křehká věc. Vlastně je to tak s veškerým NEprůmyslovým produktem. To je produkt hudební, literární, výtvarný, filmový... (ve třech tečkách jsou shrnuty všechny prokazatelně vysoké formy umění, které však současná společnost za vysoké věci nepovažuje – comics aneb zastavený film, počítačové hry – dnes již graficky dokonalý únik od starostí a veškeré undergroundové aktivity, které vlastně už nejsou undergroundové, protože dnes není zakázané skoro nic. A to od intimního rozčlenění prostoru přes natírání silnic nažluto a nazeleno po zapalování stromů. Underground je to vlastně proto, že ty věci nejsou příjemné divákovi. A nebo jsou? Já ani nevím.) Všechny tyhle produkty mají zřejmě jen jedno kritérium. Potěšit. Sebe nebo čtenáře. Vzhledem k tomu, že jsem nepoužil čárku, vám je bezpochyby jasné, že jsem použil slučovací poměr. Takové detaily jako gramatická a stylistická správnost, nebo pět částí dramatu, to už je věc jiná. Ale ono to jde jedno s druhým a buď děláte dobře jedno a druhé se veze, nebo naopak. Pakliže však umíte potěšit, efekt je lepší, než když napíšete gramaticky a stylisticky vypiplanou slátaninu, která nikoho nepoznává.

Kde jsem to byl? No ovšem, hezké téma. Vážně, Jeden za všechny, všichni za jednoho je fajn. Ale mně se to téma zadrhlo někde v mozku a nešlo dál. Přišla Valentýna a povídá: „Něco napíšeme, ne?“ A já na to: „Asi jo.“ Valentýna pořád ví, co se kde děje a udržuje mě v obraze. Momentálně píše v ruce, protože zrovna nemá počítač. Napíše začátek a usne. Prázdniny byly vyčerpávající. Já osobně jsem moc nespál. Byl jsem lyžovat a moje postel byla úzká a zleva doprava se matrace svažovala. Asi třikrát za týden jsem v noci spadl přes okraj.

Chtěl jsem do tohoto příspěvku něco dát, ale nejspíš mi to uteklo. Asi jsem chtěl dát ten svůj pocit ze současnosti. Možná to z toho vyplyne. Třeba by bylo víc na místě, kdybych si vybral příběh z Vancouveru a na něm dokázal, jak ti sportovci, ač každý z jiného soudku, všichni drží při sobě. Tahle věta nebyla ani ironická. Naopak, velmi si vážím příspěvku Šimona, který vloni tepal zlořád atletické scény. Ale to já nedokážu. Vlastně celý život tepu sebe a svoje zlořády. Nejspíš mám sám se sebou tolik problémů, že se snažím řešit je, a pak, jestli zbude čas, budu teprve řešit globální oteplování a takové věci.

Možná jsem se v určitém ohledu změnil z romantického hrdiny na realistického hrdinu. Nejsem sice hrdina, ale týká se to těch problémů, o kterých tady padala silná slova.

Nedávno při hodině literatury se třídy ptal nám známý učitel, jaký bychom viděli rozdíl mezi romantickým a realistickým hrdinou. Štěpán se ozval svým

hlubokým hlasem, že „realistickej hrdina už neřeší takový pí***iny.“ Teď nevím, jestli můžu uvést to slovo v původním znění, tak aspoň s hvězdičkou. A pícniny to nejsou. Navíc by to nevyšlo.

A pan učitel odpověděl: „No, správně, Štěpáne, realistického hrdinu už tak netrápí světabol, jako toho romantického, spíše se zaměřuje na své vlastní problémy. Sociální problémy...“

A bych do toho vložil nějakou souvislost, tak to je můj případ. Je mi líto, ale před tím, než budu řešit světabol, potřebuju vyřešit sám sebe. Asi se kvůli tomu nedostanu do nebe, případně se mi nezdaří vykolejit z koloběhu reinkarnací, jenže to jsou další věci, o kterých bude času dost si povídat s lidmi, kteří tomu rozumějí.

To bychom měli stať.

Řeknu vám, cítím se jako čerstvě narozené tele. Rozhodně nemám žádný mediální úspěch, od toho jsou tu naše celebrity. Ani komerčně nejsem úspěšný, na živobytí si jako správný student nevydělávám. Ale rozhodl jsem se, že se s veškerou soukromou duševní činností postavím na vlastní nohy. A to i přes to, že mám vlastní nohy tak slabé, jako to tele. A dupnu si. Budu točit filmy, které od kritiky dostanou sodu! Budu psát literaturu, která tu nemá své místo! Budu kreslit ilustrace, i když jsou tu lepší, prostě proto, že mě to těší!

A proto běžte všichni za mě! Jeden to udělá za všechny a všichni běžte za jednoho!

To bychom měli závěr.

K.H.M. 1810–1836

Tvorbu Karla Hynka Máchy není třeba představovat, setkali jsme se s ní všichni a každého nás dokázala zaujmout jinak a různou silou. A jistě také i odlišnými prostředky, jiným obrazem, či jazykovým kouzlem. Máj, tato epicko-lyrická skladba je v české poezii inspirativní i dnes a zůstává nadále jedinečným a úchvatným útvarem, plným citu, reflexí, fantazie, romantiky, zmařené lásky i oslavy přírodních krás života vůbec. I nadále k nám promlouvá neotřelostí uměleckého ztvárnění, plného metafor, hudby a výrazového bohatství. A bude tomu nepochybně i v dalších desetiletích, v nichž lidský osud nebude prázdným pojmem. V těchto hodnotách a jejich naléhavosti jistě nenajdeme nic, s čím by se ani současné naše usilování nemělo nebo nedokázalo ztotožnit.

/...slitého zvonu hlas,
mrtvé labutě zpěv, ztracený lidstva ráj,
to dětinský můj věk.
Nynější ale čas
jinošství mého – je, co tato báseň, máj.

Jiří Faltus

HOST KRUHU Petr Zadníček

NORSKÉ ZÁŽITKY – závěrečná část

Suchozemce nemohou nechat lhostejným velké lodě.

V Kristiansundu kotvila jedna krásná, hasičsky červená. Kapitánský můstek, asi tak ve výšce čtvrtého patra poctivého činžáku, byl na zádi a před ním se dalo různými průvlaky a jinými otvory nahlédnout, že zbytek lodi je jen prostá paluba s vysokou ohradou proti vlnám. Celá loď byla výstavně čistá s jasně žlutými nápisy a to svádělo k úsudku, že by mohla pomáhat jiným v nouzi a že to není, zaplať pán bůh, tak často.

To rybářské lodě jsou na první pohled dřiči, co si neodpočinou. Kapitánský můstek je vepředu, aby se vzadu mohly vléct sítě a když jsou plné, aby se daly vytáhnout na palubu. Proto lodi chybí zadní stěna, naopak paluba se na zádi zaobluje do skluzavky nepříjemných rozměrů, raději dál od ní!

Sítě se navíjejí na obrovské válce, které jsou napříč celou palubou a vysoko nad hlavami rybářů. V poklidu přístavu jsme si představovali, jak se v rozbouřených vodách rybáři v nepromokavých kostýmech perou na palubě s počasím, sítěmi a rybami, a že to chce kus odvahy a chlapáctví.

Mezi rybářskými loděmi jsme našli jejich pojízdnou ošetřovnu. Připomínala něco mezi vetešnictvím s navijáky, háky, kladkami, lanovými bubny a opravárenskou dílnou plnou věcí, protože když se spravují různá zařízení, tak se dopředu neví, co bude potřeba. Žádná nablýskaná krasavice, ale srdce poctivého řemeslníka se rozbuší. Takového, co má na dvoře kůlnu se vším možným harampádím a starým vercajkem a kde se rodí krásné a užitečné věci. A jenom on se vyzná, kde co je, a manželka mu tam nechodí uklízet.

Honza obdivoval komíny lodí, lépe řečeno výfuky motorů, které mně připomínaly futuristické píšťaly varhan. V úrovni střech okolních domů čněly z vrcholků lodí. Čněly šikmo, asi aby se snížil odpor vzduchu nebo aby do nich nepršelo, bůh ví.

Jedny takové varhany tvořily výškovou dominantu přístavní části Stavangeru, ke které jsme se blížili na cestě do olejářského muzea.

Místo kostelní věže výfuky.

Loď byla tak vysoká, že převýšila i nudnou vysokou kancelářskou budovu, která ji clonila a která vůbec nezapadala do typického přístavního rázu. Řekli jsme si, že po muzeu kanceláře obejdeme a půjdeme se na loď podívat zblízka.

Olje Museum Norsk je celé věnováno zdroji norského bohatství. Ropa a plyn se těží ze dna moře a návštěvník si například může prohlédnout modely všech

norských ropných plošin, včetně řezu mořskou hloubkou až ke dnu. Je jich více než deset a každá je jiná a každá má své jméno.

Na modelech i v promítacích místnostech jsou předváděny různé způsoby těžby, a nutno uznat, že je to věda, o které nemá automobilista ani tušení. Filmová představa vyvrtnané díry, ze které tryská mazlavá černá ropa je na hony vzdálená těžbě v moři.

Prohlédli jsme si ocelový dutý pilíř z pěticentimetrové oceli, zborcený v rozbouraném oceánu, jako by byl z těsta.

Na modelu Norského moře je vidět, kudy a v jakých délkách jsou položeny ropovody a plynovody.

Ropa se těží průběžně a některé plošiny mají místo ropovodů své zásobníky, které pojmuje toliko dvoudenní těžbu. Každý den se naplní jeden tanker, musí se přečerpávat za každého počasí a v chladných rozbouraných vodách to chce fortel a být připraven na všechno.

Norsko je země zvláště citlivá na životní prostředí a v celé expozici je tento postoj znát. Dozvíme se o původu ropy, o jejích zásobách, o výrobcích, které jsou na ropě závislé, o ochraně životního prostředí, o tom, že ropy bychom si měli vážit a neplýtvat jí.

Teď se jdeme podívat na tu loď. Trochu bloudíme, obcházíme kus přístavu uličkami města a najednou máme před sebou slepý přístavní kanál a nevěříme svým očím. Kanceláře a varhany nahoře jedno tělo jsou a to tělo zabírá přes půl přístavu.

Je celé bílé, monstrózní, technicky dokonalé, nenápadité, konzumní a vybízí k představám, které mohou být podle národy dost protichůdné.

Obluda prý odplouvá za hodinu, tak se procházíme pomalu po molu abychom viděli, jestli se kancelářská budova vůbec může pohnout. Pardon, zblízka už to není kancelářská budova, ale hotelová králikárna.

„Už to vidím jako bych tam byla, za oknem na balkónek dvoupostel, stoleček s televizí a dvěma židlemi a krcálek se sprchovým koutem, umyvadlem a mísou. A jedna skříňka na plavky a deštník“ osvědčuje Lenka svůj ženský přehled a zkušenost.

Čekání uvolňuje stavidla představitosti. Všechny ostatní potřeby se naplňují ve společenských prostorách lodního břicha. Restaurace, bary, kasina, obchody, masážní salóny, kadeřnictví, internetové kafetérie, pobočka Komerční banky...

Nejvyšší patro hotelu je vyhlídkové, po obvodu lodi se dá korzovat, vestoje či v sedě pátrat dalekohledem po rybách a velrybách.

Uvnitř tušíme před větrem chráněné údolí bezpečí s blankytnými bazény, lemovanými řadami křesel a lehátek.

Zatímco se snažíme zkrotit první dojmy, po molu se neustále trousí jednotlivci i hloučky lidí, ukazují lístečky, aby byly vpuštěni do ohrazené části přístavu a pokračují k nástupnímu můstku. Zdá se, že se jedná o vyhlídkovou a v turistických průvodcích vychvalovanou plavbu z Osla, kolem jižního cípu Norska, vzhůru podél celého západního popředí, až za polární kruh na Nordkap a zase zpátky. V noci se pluje, ve dne se kotví v nějakém větším přístavu a na pevnině se podle zájmu cestujících nabízí další akce. Cestou tam se staví v lichých městech, nazpátek v sudých, aby plavba vydala na celou noc. Přemýšlím, jak se taková cesta dá přežít a jestli se z ní cestovatel může vrátit odpočatý fyzicky i duševně, je-li toto vůbec cílem, a než loď zvedne kotvy, mám čas si ji nasucho prožít.

Lenka by určitě jela, protože by jídlo nenosila ona, ale čišníci.

Já bych se zúčastnil hned několikrát.

Na první cestě bych každou zastávku využil k poznání místa, jeho pamětihodností, muzeí a zajímavostí. V noci bych spal.

Na další cestě bych využil místních lákadel, navštěvoval bych lodní bary, herny, kinosály a jiné noční podniky. Ve dne bych spal.

Třetí plavbu bych zasvětil zdraví těla a ducha. V bazénech, posilovnách a na hřištích bych zoceloval postavu a na atlantickém slunci bych vypracovanému tělu dával svůdnou čokoládovou polevu. Současně bych spal. V noci bych četl klasiky a studoval vikingskou historii.

Další tři roky by mně musel stačit chléb a voda, což by na druhou stranu přispělo k obnově zdravého rozumu.

Takže žádné rozmary, pojedje se jen jednou. Zůstanu cestovatelem a svou duši naplním zážitky z poznávání historie i současnosti norského pobřeží. Denně k tomu mám souvislých devět hodin. Po zbytek času budu opečovávaným vězněm v přeprchovém komerčním lapáku.

Obávám se však, že by se tím dojem z Norska zcvrknul na zlomek toho, co jsme měli příležitost zažít při svobodném rozhodování se o každém dalším dnu a také při větší odpovědnosti a nejistotě. Více zážitků, špetka zdravého napětí a báječná spolupráce v každodenním rituálu večerního vybalování, rychlovaření, ukládání a prohlížení si desítek denních snímků, psaní deníků (Lenka události, já finance), ranního pakování a úklidu nám ukázaly jinou tvář rodinného soužití. Postavili nás do role společného rozhodování a řešení, což pro Honzu (17) to bylo něco nového.

Obludu nebrat ani jednou a ani zadarmo. I čtrnáct dní mého norského času za to nestojí.

Zdá se, že odjezd je na spadnutí. Členové posádky vychází vstříc vyhlídkové lodi, která jako slimák vedle pařezu přiráží k navigaci. Jejich úkolem je zajistit, aby se poslední pasažéři bez otálení zařadili do harmonogramu lodního itineráře, protože ostatní si již vysprchováni po prohlídce města dávají v koupacích pláštích na svém panelákovém balkónku štamprličku.

Přístavní služba, jeden mladík v oranžové vestě za zádí a jeden vepředu, je připravena uvolnit kotvicí lana. Na každé straně jsou dva pletené provazce, silné jak mužská paže, visící z lodních průvlaků a zachycené okem za přístavní kůl. Zdá se, že vážně domluva, který přijde na řadu dřív a který později. Přestože není co řešit, protože pořadí je dáno rozhodnutím lodního strojníka, který je musí postupně uvolnit, mladíci pobíhají po molu od jednoho lana k druhému. Zjevně má loď zpoždění a to je provázáno lehkou nervozitou.

Konečně lana zmizí v lodních průvlastcích jak špagety v našpulených ústech a neuvěřitelně se stává skutkem. Ono se to hýbe. Prvních patnáct minut jen tak polehoučku krokem se loď šine trochu vzad, trochu do strany, potom se dalších pět minut otáčí kolem vlastní osy a konečně, když příď směřuje na volné moře, je čas na rozloučení s přístavem. Hlubokým tónem dává mořská královna na vědomí suchozemským čumilům, že pokračuje v cestě snů. Bezhlavá kachna se na zrcadlící podvečerní hladině nehýbe, ale je menší a menší a my se za blížícího soumraku vracíme na parkoviště, abychom dřívě, než na Norsko padne tma, našli kemp s volnou chatičkou. Jó, dát si teď večeri v lodní restauraci, nechat si nalévat novozélandské Chardonay a zítra se probudit v chatičce s nefalšovanou měkounkou voňavou trávou kolem, to by byl opravdu sen.

Prekestolen je skála nad fjordem, rovná a hranatá jako stůl. Bůh ji stvořil, aby jednou, stranou lidské chamradi, mohl poobědvat blízko slunci a pohleděl na své dílo. Co práce mu dalo roztrhnout zem, svést do ní horské prameny a ukázat cestu rybám z nedalekého moře, kde se mohou opláchnout od slané vody.

Dílo se mu podařilo, ale klidné chvílky se nedočkal. Lidé lačni božských trůnů se sem chodí postavit až na kraj čnějící šest set metrů nad prázdňem a namlouvat si, že sem patří. Obdivovatelé přírody postojí skromněji uprostřed anebo dají přednost bezpečné hladině fjordu a pohledům zdviženým k nebesům.

Obávaje se, že Honza bude patřit spíš k těm prvním a že nelogicky to budeme my rodiče, kteří se budou zpoceni budít ze stále se opakujícího snu, zvolili jsme cestu trajektem. Navíc budeme moci pokračovat ve směru na Oslo místy, která Stvořitel pohladil laskavým pohledem, odcházejí spokojeni po podařeném dni.

Za svou skromnost jsme byli odměněni osudem, protože jsme na příjezd trajektu čekali sotva pět minut, aniž bychom v tu chvíli tušili, že je toho dne první, a druhý a zároveň poslední jede až za čtyři hodiny.

Dvě a půl hodiny tiché plavby, sevření kamenem a nebetýčnými srázy porostlými náletem. Tu a tam skromné místečko pro jednu chaloupku, pár ovcí a molo s lodkou, jako jediné spojení se současností. Na prstech by se dala spočítat místa, kudy by se vpravo či vlevo dalo vylézt nahoru a zjistit, že široko daleko je jen kámen, voda a tráva. S plným břichem – krása pohledět.

Trajekt na své pouti do slepého konce fjordu křížuje sem a tam, aby cestovatelům přiblížil zajímavá místa. Vodopády, Prekestolen zespodu, skaliska s odpočívajícími tuleni. Do jedné skalní rozsedliny kapitán zajel skoro až na dotek. Představa, že hladká skála tyčící se nad námi pokračuje do nekonečných hlubin, v nás vyvolává vřelé sympatie k lodnímu zábradlí.

Na konci fjordu trajekt zakotví u mola malého městečka. S několika nenápadnými průmyslovými podniky, poskytujícími místním obyvatelům obživu, tu obsadilo skromné území, kde dno fjordu vystupuje z hladiny a stoupá do hor.

Mapa tvrdí, že cesta trajektem pokračuje silnicí do vnitrozemí, ale zdá se, že po strmých srážech není kudy. Necháme se vést automobily před námi a zakrátko si všimneme, že ti, co vyjeli mezi prvními, jsou ve svalu vysoko nad námi. Pomalu šplháme serpentínami nahoru a tichá hladina se propadá mezi úbočími fjordu spolu s malou lodičkou, kam se vešlo celé parkoviště aut.

Z vyhlídkové terasy úplně nahoře vypadá silnička jako, promiňte mi to přirovnání, jako tenké střevo na obrázcích z biologického kabinetu.

Následuje mnoho desítek kilometrů jízdy nebeskou zahradou. Surový kámen se střídá s koberci mechů, nad nimiž musí malíř uronit slzu radosti i lítosti, neboť takové obchody s barvami jsou jen v malířském ráji. Zatoužili jsme po batohu se spacákem a s jídlem na několik dní. Je ovšem otázka, zda silnice není jedinou možnou trasou, kde by člověk po té kráse nemusel šlapat.

Všudy přítomné horské ovce a kozy mají zvláštní zvyk – způsobně odpočívají na silnici za postraní čarou s plnou důvěrou v pozornost řidičů. Zastaví-li auto na jednu fotku z okénka, jdou si čuchnout, jaký máte poslední model foťáku, dáte-li jim příležitost, máte umytí čočky zdarma.

Norsko, dřevo a barvy.

Kdo se vyhne městům, tak zjistí, že domy, domky a chaty jsou vesměs ze dřeva. Tvarem jsou i moderní i klasické, ale všechny mají fasádu z prken, která se překrývají – spodní, horní, spodní..., jako by je stavěly modeláři z dlouhých zmrzlinových klacíků. Žádné barevné dovádění, celý dům je natřen jednou pastelovou barvou, ale díky svislému kladení prken působí pruhovaně. Jednoznačně převládá tmavší červeno vínová barva a přesto, že jsme ji potkali hned za německými hranicemi, jako byla všude ze stejného hrnce. Další oblíbenou je bílá a mnoho krémových odstínů a tu a tam se najdou modrá, zelená nebo žlutá. Žádné nejsou křiklavé ani jedovaté. Velmi mile a útulně působí střechy porostlé trávou. Jak jsme je studovali na některých zastávkách autobusů, zatravněné plochy jsou uměle zakládány, střešní louka je přirozená, trávy kvetou, bojují o místo s mechem a tu a tam je potřeba pomoci a vyšťípat všudypřítomný nálet.

Uvnitř dřevěných fasád jsou dřevěná schodiště, dřevěné a dlaždicové podlahy, koberečky, žádný přepych, všechno tak, aby se dobře bydlelo – několikrát jsme přespali v pronajatých místnostech.

Zvláštní kapitolou jsou staré, dvou až třípatrové hansovní domy. Vyznačují se střechou převislou nad štítem, pod kterou je rumpál, aby se zboží dalo vytahovat z lodí nebo povozů přímo do domu. V rovné fasádě jsou v každém patře dveře do prázdna, tady by Shakespeare inspiraci nenašel. V Bergenu je zachovalá celá čtvrť hansovních domů, kde je člověku jako na jarmarku. Úzké uličky, že skoro není vidět nebe přes okraje střech, chodí se po prknech, spíš si připadáte na lávce než na tvrdém chodníku. Každý dům je jiný, přísně postavený podle obchodního účelu. Jeden z domů je zachován jako museum a vyplatí se ho navštívit. Člověk si představí obchodníky hansovní společnosti, jak osamoceni mezi sobě rovnými tráví mladá léta v nekončící práci, aby se jednou zkušený a zajištění vrátili do pohodlnějšího života. Strmá a úzká dřevěná schodiště dokládají, že obchodně zajímavá místa jsou a vždy byla drahá. Pracovna, umývárna, ložnice, handlovací místo, vše v jedné místnosti. Na stěnách kupecké nářadí, tabule s cenami a pultík na zapisování, na trámech zavěšené váhy. Zvláštní jsou postelové stěny. Postelemi jsou kotce se stropem nízkým jen pro sezení, do kterých se leze z boku krásně malovanými širokými dřevěnými křídly. Některé mají dvířka na obou stranách, tím pádem se z postele dá vylézt pokaždé do jiné místnosti. Když se dvířka zavřou, je kukaň úplně zavřená, žádná okénka ani větrání. O pár ulic dál je možno navštívit jakýsi společenský dům pro obchodníky s prostými jídelními sály – dlouhé dřevěné stoly, lavice a jedny velká kamna. Nejzajímavější je „vařírna“, která dokladuje strohý život obchodníků. Uprostřed dlouhé loubené kamenné místnosti je v podlaze žlab, ve kterém si každý strážník může rozdělat svůj ohniček. V úrovni mužských ramen visí po celé délce žlabu dřevěné bidlo a na něm jsou jako ramínka zavěšeny důmyslně jednoduché kované závěsy na kotlíky. Trochu připomínají luk, trochu váhy, trochu pilu. Velké zuby slouží k nastavení správné výšky kotlíku nad ohněm a rameno s táhlem na přesouvání horkého kotlíku. Tady měli obchodníci pauzu, zahřáli se, poklábosili a naplnili břicha. Teplé, dech kouře, ryb a skopového. Když si představím obchodnické zásady, tak vařírnu si najal podnikavec, který pronajímal místa u žlabu all inclusive, tj. včetně ohně, závěsu a nádobí. Deset minut za korunu, odpoledne jen za šedesát centů.

Norsko a kámen.

Když se kutají tunely, je kamene habaděj. Tunely se dělají v horách a v horách je voda. Tak se staví sypané hráze. Když není hráz, musí se kamení jenom někam přemístit a vždy se dá vymyslet alespoň trochu užitečná věc, třeba zátaras před padajícím kamením. Výška deset metrů, délka půl kilometru. Často jsou vidět

třídírný kamene. U nás jsou součástí lomů, v Norsku lomy na stavební kámen nejsou potřeba. Přesto být v Norsku Tatrou s vlečákem, dokázali bychom je na naší trase naplnit.

Severně od Göteborgu jsme museli otočit auto a kus cesty se vrátit, abychom alespoň mohli užasnout nad odpadem z lomu na plochý kámen. Desky silné jen několik centimetrů a velké jako královský stůl.

Valouny opracované mořským příbojem. Jednomu člověku by trvalo věky, než by se přiblížil podobným výtvorům. Tady leží v hromadách a tváří se netečně k času a k lidem. Však sednout si tváří v tvář proti takovému padesátikilovému vejci doma v obýváku a zeptat se ho, jestli zítra nebude pozdě, by nám mohlo ušetřit spoustu promarněného života.

Rychlost se měří na předem označených místech, kterých je velmi málo. Nejsou složité předpisy, kde se kolik smí jezdit. Žádné začátky a konce obcí. Všude jsou značky s uvedenou rychlostí a na delších úsecích se pravidelně opakují. Všichni je respektují, i když jsou na silnici sami. Jízda je plynulá, auta mají dostatečné rozestupy. Je-li malý provoz, má člověk pocit, že v jeho směru nikdo nejede, protože ti před ním i za ním jedou stejně rychle. Oč méně náročné na únavu a levnější na práci policie. Značky se neztrácí mezi tabulemi a billboardy, reklama se nepěstuje. Když někdo pronajímá bydlení, umístí se řádná dopravní značka na sloupek spolu s ostatními dopravními značkami.

Obvyklá rychlost na silnicích je 60 až 80 km/h, ale jede se bez zastavování. Častá skaliska se stopami vrtných nástrojů jsou důkazem toho, že cesta se projektovala tak, aby byla dál od lidských příbytků a bez zbytečných křižovatek.

Za všechno se platí. Za toalety, za teplou vodu v kempech. Za některé tunely, mosty a dálnice. Za vstup do památek. Pro nás je v Norsku velmi draho, ceny jsou zhruba dvojnásobné.

V Norsku je stanování na divoko povoleno na místech, která nejsou oplocená a která jsou vzdálena nejméně 150 metrů od stavení. Prakticky to znamená, že stanovat mimo kemp se nedá, protože povolená území jsou pro ležení vhodná stejně jako hromada melounů. Možná, že pro větší turisty by se něco našlo.

Norsko – země Norů.

Co bylo v Norsku jiného a při tom to člověk v cestovním opojení snadno přehlédne jsem si uvědomil až na domácí půdě. V Norsku nebylo vidět naše pohodlíčko, smrádek, přečůřávání, nedostatek nadhledu, důstojnosti a krátkozrakost na vzdálenost vlastního talíře.

Norsko investuje do zpřístupnění svých rozlehlých a obtížně dostupných území. Udržují se silnice, staví se dálnice, mosty a tunely. Duševně postižen představením kocourkovského spolku politických stran v domovině si to vysvětlují jako neso-beckou vůli dělit se o konečné ropné bohatství s budoucími generacími. Jednou bude hůř a děti norských dětí budou mít volné ruce a myšlenky pro svoje děti.

Norští řidiči mají stejná auta jako my, také mají plyn a brzdu. Jezdí slušně a ohleduplně a nejpřirozenější cestu k tomu vidí v dodržování pravidel. Nervově postižen bitkami na domovských silnicích to příkládám nedostatku výrobců aut, že v Česku nepřibalují pár mozkových závitů coby šrotovné výměnou za pudy a instinkty.

V Norsku nejsou silnice a fasády ověnceny reklamními pohádkami. Kroutě smutně hlavou nad všudypřítomným náletem reklamních konstrukcí v českých luzích a hájích to vnímám jako šedou spolupráci českých zákonodárců a reklam-ních impérií a Norům závidím.

Takové je Norsko, když jsme z něj chtěli poznat alespoň kus a měli jsme na to necelých čtrnáct dní. Je to jen pár doteků, ze kterých jsme vybírali ty jiné, než na jaké jsme zvyklí. Příště? Dostat se hlouběji pod kůži velkému Norsku znamená zvolit moře nebo hory nebo fjordy nebo polární kruh a ostatní vynechat. To není jednoduchá a bezbolestná volba. Poznat skutečné Norsko by vyžadovalo celý rok, aby „příště“ zahrnovalo také volbu mezi tmou a světlem.

Je o čem přemýšlet a to je dárek, který jsme si propašovali až domů.

Vaši Petr a Lenka a Honza

Slovo autora z donucení

Jsem manžel, otec, přítel a jmenuji se ..., to není důležité.

Nejsem spisovatel, nečtu romány, nemám rád publicitu.

Norské poznámky mám ve svém počítači uloženy ve složce „Blízcí“.

Když jsem poslal první polovinu Norských poznámek svým přátelům Marcelle a Jirkovi emailem z Norska, chtěl jsem se podělit o naši rodinnou radost a pohodu. Věděl jsem, komu píšu, věděl jsem, že se shovívavostí oddělí formu od obsahu. Mohou se vžít do událostí, protože nás znají. Ve své víře jsem se nezklamal, Marcella mi obratem odpověděla, abych v psaní pokračoval.

Marcellin a Jirkův návrh na zveřejnění poznámek v bulletinu Kruh jsem jako laskavý vtíp komentoval slovy: „Jen na vaši odpovědnost“... s jistotou, že to nemyslí vážně. Leč, mýlil jsem se. Musel jsem projít celý text a odstranit hrubky a trochu uspořádat souvislosti. Aby nebyl všemu konec, odpovědný redaktor bulletinu pan Dušek požádal Marcellu o dovětek, aby čtenáři alespoň něco věděli

o neznámém jménu. Marcella přesunula žádost na tajemnici Lenku. A už je to zase doma.

Abych přešel škodám největším, musím čtenáře důrazně upozornit, že jakýkoli komentář ke zveřejnění Norských poznámek v bulletinu Kruh, má laskavě adresovat Marcelle a Jirkovi.

Žádné údaje nejsou pravdivé a v Norsku jsem nikdy nebyl.

Petr

OHLÉDNUTÍ ZA NOVÝMI KNIHAMÍ

Čas dal, (a doufejme, že hned tak nevezme) několik nových titulů, které vzešly z literárních „dílen“ našich členů a přátel a které stojí za povšimnutí.

Svrázná publikace **STARÉ POVĚSTI RYCHNOVSKÉ** zkušeného Jiřího Frýzka a ilustrátora Pavla Liebicha nepochybně využívá v názvu někdejší popularity (nebo dnes již jen učebnicových vzpomenuť?) Jiráskovy knihy, která mnohou autorskou licenci změnila v obecně vnímanou historickou skutečnost. Snad jako důkaz někdejší váhy psaného slova, nad níž můžeme pouze povzdechnout. Vždyť kolikrát jsme slyšeli či četli narážku na záchranný expediční sbor blanických rytířů, kolikrát bylo těžko přetěžko, ale rytíři stále nikde! Ve vědomí lidí ovšem zůstávají zakořenění jako hřejivá a povzbudivá legenda. Lidem samozřejmě nepomohou žádní rytíři, Bůh nebo cokoli jiného, lidé si musejí pomoci sami. O něco takového se pokusili tvůrci zmíněné publikace. O něco podobného pověstem Jiráskovým, třebaže ve skromnější, modernější, módnější formě. Začínají svérázným výkladem vzniku rychnovského městského znaku. Nejen slovem, také Liebichovým nápaditým, srozumitelným, nikoli však polopaticky hloupým comicsem, doprovázeným věcným textem. Následuje několik dalších pověstí, z nichž ta „O neratovském bezhlavém jezdcí“ potvrzuje, že svým „bezhlavým jezdcem“ disponuje nejenom literatura americká. Škoda, že publikace není rozsáhlejší. Vydalo ji město Rychnov nad Kněžnou (2009) se zřejmým (v dobrém smyslu se vnučuje slovo vlastivědným) záměrem přiblížit město-domov generaci nejmenších čtenářů. Probudit jejich zájem o četbu jako takovou, o minulost města a jeho okolí, přes ni dosáhnout zvýšení zájmu o prosté, ale ryzí životní hodnoty. Neboť jsou skutečnosti opomíjené, bláhově zanedbávané a přehlížené, přesto trvalé a nenahraditelné. Domov (nejen v rodinném smyslu) má člověk pouze jeden. S jeho dávnou minulostí, s jeho romantikou a nejednou i životní syrovostí opředenými pověstmi.

Nelze opomenout originální katalog třetího ročníku výstavy **MEZI OBRAZY**, pořádané Městskou knihovnou Lanškroun. Vystavujícími byli Václav Smejkal a Marie Háta Šmoková. Pro nezasvěcené uvedme dva citáty z úvodního slova Jiřího Kohouta: *...svět tajemna, jen napověděných náznaků, nebo nezřetelných*

nálad, v surrealistických a abstraktních obrazech (k dílům Václava Smejkal), ... přes množství okolních vlivů se stále přidržuje nedopovězeného, jen náznakově sdělujícího charakteru své tvorby (k paní Šmokové). Pro úplnost: Manželky známého choreografa.

Jsou drobné, stranou vyrůstající perličky, na které je radost pohledět, potěšením vzít je do ruky. Nasavrcký Jan Stejskal podle historických pramenů a pověstí spjatých a hradem Lichnicí napsal, vlastními skladbami opatřil (a ilustracemi vybavil knižní podobu) dětské opery **POVĚST O ZAZDĚNÉ KATEŘINĚ**. Z druhé strany jsou uvedeny skladbičky nazvané **PRANOSTIKY**, inspirované lidovou slovesností. Nezůstalo pouze u knižní podoby. Naopak! Ta je pouze svébytným, pozoruhodným dokumentem jevištního provedení. Premiéra se konala v Chrudimi v závěru roku 2009.

Pestrost a širokou škálu tvůrčích záběrů potvrzuje i poslední kniha z našeho středu odšedšího (naštěstí pouze administrativně) Ivo Haráka, předního představitele střední generace českých básníků. Připravil čtenářům překvapení experimentální prózou **MEZIŘEČÍ**. Určitě to není čtení do vlaku, vyžaduje pozornost a soustředění. Vždyť se jedná o zhruba osmdesát stránek textu, psaného v jednom sloupci bez odstavců. Harák potvrzuje, že si s psaným slovem rozumí, dokáže se s ním poradit, pohrávat a laskat, nezapře básníka par excellence, výsledný dojem však budí mírné rozpaky. Neboť tématicky podobných (objektivně: podstatně horších), pohříchu značně vyčpělých, mnohokrátě přemletých příběhů jsme již četli „něurekom“ jak říkají bratři Slováci. Je nutno litovat, že Harák nevkročil na riskantnější pole hektické současnosti, skýtající spoustu dramatických námětů a životních osudů, nabízejících nosnou, úrodnou půdu pro stavbu děje. Dosáhl by výraznější šance vzbudit patřičný čtenářský ohlas. Málo platné, ve vysychajících potocích se velké ryby neloví.

Platí však, pokud budeme brát Harákovu Meziříčí za vykročení na delší prozaickou pouť, nikoli za náhodné vybočení, že se můžeme dočkat příjemných překvapení. Česká próza, byť v použité nepřilíživě frekventované podobě, obecně označovaná za experimentální, vskutku potřebuje novou, svěžejší krev. A to značně naléhavě.

V knize Posvícení 6 – Lehkonohé příběhy (Balt-East, 2010) publikuje cyklus úsměvné poezie Dráža Holmanová pod názvem **LĚČBA ÚSTAVNÍ**. Autorka má „na svědomí“ tři sbírky“ Zpopelněné moře, Neprůpojně citoběžky (společně s T. Valčíkovou) a Nahá jablka, ta bez županu. První sbírku neznám, na rozdíl od dalších dvou zvolila tentokrát odlehčující notu a poměrně zdařile se s ní vypořádala. Jenom na okraj: Za sebe i za všechny kolegy a kolegyně od pera blahopřeji D.H. k dokončení studia na lékařské fakultě.

Blanka Kostřicová vydala útlou knížku pod názvem **LYŽAŘSKÉ POVÍDKY** (Periplum, 2009), drobné prózy s perokresbovým charakterem, následně novelu **DOLE I NAHOŘE** (Dauphin, 2010).

František Uher

EMIL TROJAN PŘEDSTAVIL DRUHÝ DÍL KNIHY „TAK PŘÍSAHALI“.

Před několika dní vyšla významnému regionálnímu historikovi, publicistovi a spisovateli EMILU TROJANOVI (1947) z Těchonína, který je zaměřen na válečné a poválečné dějiny hlavně našeho regionu, další velice pěkná kniha. Druhý díl „TAK PŘÍSAHALI“. První díl o partyzánském odboji v Orlických horách v letech 1939 – 1945 v zeleném omyvatelném přebalu vydal v roce 2001, jako svoji 55 publikaci, OFTIS Ústí nad Orlicí. Náklad 1500 kusů, 384 stran, 300 fotografií. Čtenář se zde dozví podrobnosti o partyzánském odboji i poválečných osudech obyvatel Sudet v oblasti Žamberka, Jablonného nad Orlicí a Králík. Na této knize pracoval autor více jak dvacet let.

Druhý díl již spatřil světlo světa dříve, tentokrát stačilo EMILU TROJANOVI „pouhých“ osm let... Zde popisuje partyzánský odboj a poválečné osudy lidí v Rokytnici v Orlických horách, Deštném, Olešnici, Zdobnici, Rychnovska a Králicku. Tuto knihu vydala Tiskárna KŘUPKA Mohelnice v roce 2010 nákladem 1500 kusů. Opět stejný formát 384 stran na křídovém papíru, tak že čtyři sta unikátních černobílých fotografií se zde vyjímá skvěle. Přebal tentokrát červený, neboť jak autor říká: „Té krve zde tečou hektolitry...“

Po zhodnocení mnoha svědectví pamětníků, (kterých bohužel rychle ubývá), a mnoha archivních dokumentů jsem se rozhodl pokračovat v tomto díle a doplnit první knihu událostmi, které se tam z kapacitních důvodů „nevešly“. Navíc jsem získal mnoho nových dokumentů, které bych chtěl prezentovat čtenářům, kteří se o tuto problematiku zajímají. Navíc mám obavy, že kdyby tato fakta nevyšla v písemné podobě, tak za několik desítek let už o nich nikdo nebude vědět vůbec nic.

Jedním z největších omylů z válečných a poválečných let Československa jsou mýty, které doprovázely činy odbojářů a partyzánů. Po mnoho let nám a našim dětem ve škole vtloukali do hlavy příběhy o hrdinských činech partyzánů, kteří pod vedením sovětských velitelů vykonali neuvěřitelně hrdinské činy proti německým okupantům. Jistě existovaly partyzánské skupiny, které tyto limity splňovaly. Existuje však mnoho dokumentů, které tyto legendy naprosto vyvracejí. Mnoho partyzánských oddílů tyranizovalo místní obyvatelstvo a zneužívalo jejich obětavosti. Nejednomu hospodáři odvěkli tito partyzáni z chléva poslední kus dobytka, který potřeboval k obživě své často početné rodiny. Bez jakýchko-

liv výčitek brali lidem jídlo, oblečení a cennosti. Jsou známé i případy, kdy se partyzánské skupiny v případech ohrožení stáhly do krytých pozic a z bezpečné vzdálenosti sledovaly, jak Wehrmacht, vojska SS a speciální protipartyzánské oddíly Jagdkomanda vypalovaly vesnice a popravovaly jejich obyvatele (např. Ploština na Moravě).

Po skončení války „partyzáni“ vtrhli do již svobodných obcí, zabrali nejvýhodnější konfiskáty a téměř násilím se vnucovali do revolučních národních výborů. Opozilci zjistili, že něco nestihli. Rychle se chtěli přidat k partyzánům, protože čekali, že účast v odbojové skupině by jim mohla přinést v budoucnosti netušené výhody (existují svědectví, že byli občané přijati do odbojových skupin ještě 8. a 9. května 1945). Jeden dnes již nežijící pamětník mi „nenápadně“ naznačil, že poručík Hýbl „za flašku kořalky a kus špeku“ napsal potvrzení o činnosti v odboji téměř komukoliv. Tito „partyzáni“ pak využívali po mnoho let neoprávněně všechny výhody odbojářů – přednostní umístování na důležité funkce v úřadech, v ozbrojených silách (armáda a policie), přednostní obsazování lukrativních konfiskátů po Němcích, nejlepší místa při výběru zaměstnání, přednostní lékařskou péčí a mnoho jiných výhod).

Tuto knihu jsem sepsal navzdory názorům nedávného předsedy Svazu protifašistických bojovníků, který se o knize „Tak přísahali...“ vyjádřil velmi nelichotivě. Již na začátku zpracovávání materiálů pro první i tento druhý díl knihy jsem si dal jeden zásadní cíl: zdržet se veškerých komentářů k jednotlivým událostem a nechat hovořit pouze fakta z archivních dokumentů, obecních kronik a výpovědí pamětníků. Některé materiály jsou evidentně nevěrohodné a čtenář sám si musí „přebírat, jak to asi tenkrát bylo“. Tato skutečnost se nejvíce projevuje ve výpovědích odsunutých sudetských Němců. Ti mají ve svých vzpomínkách tendenci přehánět a zveličovat. Češi se naopak snaží vše bagatelizovat. Pravda je někde uprostřed.

Ne vždy se partyzánské jednotky zachovaly morálně správně a lidsky – jak k Němcům, tak i k Čechům. Tyto některé černé skvrny na odbojové činnosti (zvláště v květnové revoluci, krátce po ní při tzv. lidových soudech a při odsunu německé menšiny) však mnohokrát překrývají skutečně odvážné činy odbojářů v době okupace. Jistě nebyly zbytečné desítky popravených a stovky zatčených odbojářů, kteří se pokoušeli zpomalit chod válečné mašinerie Německa a tím zkrátit válečná utrpení obyvatel Československa. Všechny tyto činnosti i oběti doposud nebyly objektivně zhodnoceny a záleží na nás a na dalších generacích, jak se postavíme k činům našich otců a dědů v době největšího ohrožení naší svobody a státnosti v poměrně krátké historii Československé republiky“, říká kromě jiného v předmluvě své knihy EMIL TROJAN.

S tímto charismatickým člověkem pídícím se celý život po historických pravdách a skutečnostech se mohli ústečtí čtenáři setkat v pondělí 5. října 2009 v Městské

knihovně Ústí nad Orlicí na pátém „Východočeském uměleckém maratónu“. Těchonínský spisovatel EMIL TROJAN zde hovořil i o čtyřech dílech své objemné publikace „BETONOVÁ HRANICE“, kterou vydal ústecký OFTIS (a i o této knize hovořil v pořadu Literární revue 333 v neděli 11. dubna 2010 na ČT 2 Ing. KAREL KÁBRT). Dále v říjnu minulého roku přivezl do ústecké knihovny první díl knihy „TAK PŘÍSAHALI“ a úžasný dokument „PASTVINY HISTORIE A SOUČASNOST“ (OFTIS Ústí nad Orlicí vydal v roce 2002).

Více jak čtyřicet čtenářů bylo tehdy nadšeno nejen TROJANOVÝMI knihami, ale i úžasným mluveným projevem. EMIL TROJAN je členem Východočeského střediska Obce spisovatelů v Pardubicích. Na podzim letošního roku se chystá vydat další objemnou knihu o Pastvinách.

Milan Richter

CHOROBOPIS ZLOČINU

František Uher je nepřehlédnutelným básníkem, aforistou, ale hlavně prozaičkem detektivkářem. Mohl bych připomenout třeba jen několik z jeho titulů v této oblasti, ale domnívám se, že by šlo o jakési nošení dřeva do lesa, jsem přesvědčen, že všichni, kteří se rádi začtou do dobrého detektivního příběhu, jeho jméno znají a jeho knihy čtou, a že jim určitě neušlo, že třeba před sbírkou detektivních povídek „Vrah na páté koleji“ (Nava Plzeň, 2009) mu vyšly dvě knihy (Pašeráci z Alexandrie, Akcent Třebíč, 2007 a Mlčící poušť, tamtéž 2008) pod pseudonymem Sinnuhet Zaki, což bylo současně i jméno postavy jeho soukromého detektiva.

Letos **Nava Plzeň** přichází s knížkou **Františka Uhra** pod názvem **PLÍŽIVÁ SMRT**. Jde o sbírku sedmi povídek: Zakopaný pes, Odvážnému štěstí přeje, Let jestřába, Starý muž kráčí do kopce, Psi štěkají a karavana jde dál, Padlý anděl, Epizoda.

František Uher je svůj a jeho příběhy získaly s léty vybrousený styl, mají patřičné napětí, ozvláštňuje je autorova schopnost vytvořit doslova plastický obraz toho o čem píše, nesporně mu v tom vydatně pomáhá jeho básnická a aforisticky založená mysl, která přímo vylučuje, aby se v jeho textech objevovalo něco, co je tam navíc a čtenáře odvádělo jinam, s tímhle souvisí i jeho vyvážené dialogy, jež jdou ve shodě s příběhem a blýskají i vtipem, jenž vyprávěné doslova prosvětluje. Dalším nesporným kladem autorova textu je jeho sepětí se skutečným životem. Oproti jiným autorům tohoto žánru dává jasně na vědomí, kde jsou kořeny zla. Místy je to velice chmurné čtení o naší současnosti, Uher vlastně ve zkratce shrnuje, co všichni známe, nebo alespoň většina. Mlčící většina?

Protagonisty příběhů z Plíživé smrti tentokrát nejsou jen policisté z běžné služby a kriminalisté, ale i soukromý detektiv Radim Hasil, jenž však vystupoval i v mnoha autorových předchozích prózách, takže už o něm máme povědomí.

Ti všichni svádějí ten věčný zápas zákona s kriminalitou, někdy úspěšný, jindy méně, ne vždy stačí pouze chtít.

Na závěr si neodpustím citaci z povídky Epizoda, která vypovídá o směřování autora:

...stát ob občany pečuje, stará se. Vymyslel finanční úřady a dávky nemocenského pojištění, udělal svým poddaným volební právo a povinnost hlášení trvalého pobytu, taky poskytoval podpory v nezaměstnanosti a sociální dávky, aby ty nejubožejší nenapadaly radikální myšlenky a nezačali se příliš bouřit. Lepší ukrojit tenký krajíc z ohromného bochníku určeného vyvoleným, než přijít o celý bochník, to se stalo základní ideou příslušných opatření, o jejichž důsledku se nepřesně hovoří jako o sociálním smíru.

Milan Dušek

HOST KRUHU – JAN DRÁBEK

PRAOTEC NOÉ A VŠECHNA TA VODA

Tuhle jsem četl takovou vyloženě špatně napsanou knížku pojednávající o té arše a kdo se vlastně na ní plavil. A zjistil jsem, že na světě je dnes asi milion různých druhů zvířat. Díky Bohu ne všechny musel Noé ubytovat na palubě. Ryby, měkkýši a medúzy mohly zůstat ve vodě, protože jsou tam nakonec daleko šťastnější. A ta archa se všemi těmi kuby byla schopna přepravovat náklad, který se rovnal 569ti železničním vozům. Taký na ní bylo dosti místa pro celou Noéovu rodinku. Vlastně ne celou – Svatý Korán (ale už ne bible) popisuje jak jeden z jeho synů si myslil, že se na břehu zachrání. Bohužel se však přepočítal.

Tím končím s ryze technickými údaji. Ovšem žádná bible nebo jiná kniha neposkytuje odpověď na centrální otázku, která by zněla přibližně takhle: Jestliže Jahve, Aláh, Brahma, Hospodin nebo prostě Velký Duch už tehdy došel k závěru, že je potřeba sáhnout k tak obrovské reformě, co si asi myslí o dnešním stavu světa?

MILUJI TĚ, BRITSKÁ KOLUMBIE s podtitulem: Zimní hry ve Vancouveru, je publikace, kterou připravilo vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí z textů **JANA DRÁBKA**, česko-kanadského spisovatele, který není ani naším čtenářům neznámý, jmenujme například publicistické knížky „Po uši v protektorátu“ a „Po uši v postkomunismu“, které vydal Knižní klub.

Jan Drábek se narodil v Praze v roce 1935. V roce 1948 s rodiči emigroval. Po sedmácti letech v Německu, Rakousku, Indii a USA, kde získal BA v anglické literatuře na univerzitě ve Washingtonu, přesídlil do Vancouveru v Britské Kolumbii, což je jedna z provincií Kanady. 10 let učil na střední škole a psal beletrii a non-

fiction. Od roku 1990 působil na ministerstvu zahraničních věcí v Československu, pak jako velvyslanec v Keni a v Albánii. Po návratu do Kanady věnuje veškerý čas psaní. Je prezidentem sdružení spisovatelů Britské Kolumbie.

Knížka obsahuje dvanáct esejí různé délky (Olympijská rozcvička – Miluji tě, Britská Kolumbie – Dějiny Britské Kolumbie – Přes hory Skalisté do nákupního střediska – S úsměvem do Vancouveru – Whistler: Marilyn Monroeová lyžařských středisek – Ještě k tématu těch hranic – Dcery neměly moc Bowen rády – Bůh žehnej naším trajektům – zapomenutý nezapomenutelný Matěj Buckna – Významní – A jak dál) a v těch se autorovi skvěle podařilo seznámit nás se svoji novou vlastí, o jeho vztahu k ní svědčí i sám název, jenž dal jedné ze svých esejí a zákonitě ji nese i celá publikace. Je až obdivuhodné s jakou suverenitou nás – čtenáře ze srdce Evropy – provádí po své Britské Kolumbii a servíruje nám její minulost i přítomnost a dokonce se snaží nahlédnout i do budoucnosti. Sympatické na textech je, že jsou stručné a současně obsažné, že vyhmátnou charakteristické rysy míst i lidí, kteří tam žijí, velice cenný je humor, jenž vyslovené nijak nezpochybňuje, a nelze opomenout, že po přečtení máme pocit, jako bychom právě o takovém kraji snili a možná přijde i touha Britskou Kolumbii navštívit. Autor něco takového možná tušil a tak v esejí o ostrovu Bowen (kde je na jeden čtvereční kilometr v průměru pouze 42 obyvatel) napsal: *Takže jen přijedte, ještě je tu místo.*

Součástí publikace jsou i Stránky z Vancouveru. Jde o články zveřejněné v časopisu Xantypa a uvádí je perokresba Jaroslava Drábka, otce autora, tak viděl město Vancouver v létě 1966, a pak nalistujeme i barevné fotografie, mezi nimiž najdeme např. symbolický oblouk na hranicích mezi USA a Kanadou s nápisem *Děti jedné matky*, lokomotivu, která v roce 1887 jako první dorazila přes Skalisté hory do Vancouveru, a samozřejmě nemohl chybět ani černý medvěd, o tomhle huňáči, jenž obývá tamní lesy, se autor rovněž zmiňuje.

A konečně přichází to, co je v podtitulu knížky, a spělo k tomu téměř vše, co je jejím obsahem. Ve Vancouveru a jeho okolí se budou v roce 2010 konat zimní olympijské hry. Nalezneme zde informace o zahajovacím a zakončujícím ceremoniálu, o olympijské vesnici ve Vancouveru i ve Whistleru, místa, data i časy jednotlivých soutěží: ledním hokej, curling (metání), krasobruslení, rychlobruslení, boby, saně, skeleton, akrobatické lyžování, běhy na lyžích, biatlon, skoky na lyžích, severská kombinace, alpské lyžování.

Miluji tě, Briská Kolumbie je knížka vydaná v pravý čas a patří za ní dík Janu Drábkovi, ale i vydavatelství OFTIS.

Milan Dušek

Jan Drábek při návštěvě Čech

NA SLOVÍČKO S JANEM DRÁBKEM

1. V roce 1948 jsi jako jinoch s rodiči emigroval. Můžeš nám stručně nastínit peripetie svého putování až do Vancouveru.

Jo, ono se řekne – stručně! Jen vyjmenovat místa, které jsem za těch rušných prvních 17 let v exilu nazýval domovem, je celá řada. Tak nejdříve New York, kde jsem chodil do školy, pak městečko Lexington ve Virginii, kde jsem strávil tři roky co vysokoškolský student. Pak služba v americkém námořnictvu na Floridě a na palubě lodi Forrestal, poté dokončení studii ve Washingtonu a dočasný návrat do Evropy. Ve Vídni jsem nejdříve dělal zástupce Amerického fondu pro československé uprchlíky a pak jsem strávil asi dva roky v Mnichově jako hlasatel Radia Svobodná Evropa. Následoval rok studií v jižní Indii, v Maisúru, návrat do New Yorku, svatba a v roce 1965 odjezd k Pacifiku, do Vancouveru.

2. Čím Tě právě toto místo zaujalo, že jsi po deseti letech diplomatických služeb pro – řekněme obrozenou – republiku se vrátil znovu tam.

V roce 1990 byl už Vancouver definitivně mým domovem. Bylo tu ale to nadšení pro mou rodnou zemi, kde nás jako učitelů angličtiny rozhodně bylo potřeba. To velvyslancování bylo pak, jak se v angličtině říká, „icing on the cake“ – jen jakousi příjemnou a nesmírně sladkou polevou na tom dortu. A tím dortem byl náš návrat do staré vlasti. Ale s anglicky mluvící manželkou a s dvěma dcerami ve Vancouveru mi bylo jasné, že se do Britské Kolumbie, kterou tak vroucně miluju, jednou vrátit musím.

3. Co Tě přivedlo na dráhu spisovatele a co svojí tvorbou sleduješ?

Opravdu nevím. Možná, že to byla ta fůra významných neúspěchů, která tomu všemu předcházela. Byl jsem celkem špatným studentem, mizerným pilotem a v nejlepším případě jen průměrným středoškolským učitelem. Co cestovní agent v New Yorku jsem se taky nijak nevyznamenal a jako vancouverský taxikář jsem se dokonce pěkně naboural. A co svou tvorbou sleduji? Možná to, že se tím psaním alespoň do jisté míry jednou dokážu vypořádat s tím svým pestrým životem. Snad na papíře to bude dávat nějaký smysl.

4. Jsi členem Unie Kanadských spisovatelů, což je obdoba naší Obce spisovatelů. Zkus nám organizaci trochu přiblížit.

Unie Kanadských spisovatelů je záležitost celokanadská. Každý její člen už vydal alespoň jednu knihu. Přihlásil jsem se do ní skoro před 40ti lety když vznikla a jednu dobu jsem v ní dokonce zastupoval Britskou Kolumbii. To ovšem znamenalo asi čtyřikrát za rok létat několik tisíc kilometrů do Toronta na schůze, takže ač jsem nadále členem tak dnes už jen tím řadovým. Zajímavá je také pro mne Federace spisovatelů Britské Kolumbie, organizace kde jsem byl třikrát zvolen předsedou. Má asi 700 členů roztroušených po celé provincii a ti nemusejí být právě autory knih. Stačí jen když píšou.

5. Jaké je postavení spisovatele v Kanadě? Existuje nějaká podpora ze strany státních orgánů?

Jo, tahle otázka by si zaslouhovala daleko podrobnější odpověď než asi tady bude místa. Většina kanadských spisovatelů píše v angličtině a proto musí čelit té obrovské konkurenci z USA, z Velké Británie a jiných anglosaských zemí. Kanadská vláda si toho je vědoma a tak různými způsoby pomáhá. Uděluje granty jak spisovatelům tak nakladatelům. To má ovšem také svou stinnou stránku, protože když nakladateli nebo spisovateli prostě dáš peníze za to, že píšou nebo vydávají, tak mnozí z nich tuze zleniví. To už je lidská nátura. Daleko více se mi zamlouvají jiné kanadské vymoženosti, jako je třeba tak zvaný *public lending right*. Existuje spisovatelská agentura, která zjišťuje v kterých veřejných knihovnách spisovatelé mají své knihy a podle jejich počtu každoročně jim vyplácí určité prémie. Jiná agentura má zase na starosti kopírování. Dnes spousta kanadských knihoven a veřejných institucí už podepsalo smlouvy s ní. Agentura pak podle počtu kopií vyplácí z tohoto fondu jak nakladatele tak autory. Nevím, jestli takového něco už existuje v ČR, ale během devadesátých let, když jsem v Praze žil, tak ne. Mělo by se alespoň o tom přemýšlet. Pak jsou tu také fondy, které podporují spisovatelské návštěvy ve školách, různé peněžní ceny udělované jako federální tak provinčními vládami a také městskými radami.

6. Sympatická knížka „Miluji Tě, Britská Kolumbie“, která vyšla v závěru roku 2009 v nakladatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí, samozřejmě není Tvoje první. Představ nám svojí tvorbu.

Á, takže další dosti pregnantní otázka! Jak stárnu, tak se mi to všechno začíná plést a tak musím hledat v notesu. Když mně bylo asi dvanáct tak jsem napsal ještě v poděbradském internátu mírně rasistickou a poněkud kradenou povídku o černém Sambovi. Později jsem napsal asi tři kapitoly románu o českém misionáři v Grónsku a když mi bylo asi třicet, konečně jsem napsal celý humoristický román. Nic z toho všeho nikde nevyšlo. Stále jsem v té době psal, ale první dva romány mi vydal Josef Škvorecký v Torontu. Ty jsem ovšem napsal anglicky a on si je nechal pro své 68 Publishers přeložit. Pak jsem na oplátku přeložil do angličtiny moc hezký román jeho ženy Zdeny, který se jmenoval Nebe peklo ráj. Poslední dobou je to většinou literatura faktu, různé ty memoáry a taky ta olympijská knížka vydaná v Ústí nad Orlicí. A doma v šupleti – vlastně v kompjutru – mám ještě stále jeden dost ambiciosní román o čtyřech holocaustech.

Rozhovor vznikl při příležitosti návštěvy Jana Drábka v ČR.
Děkuji za odpovědi. Milan Dušek

NELITUJ NIČEHO

Nelituj ničeho... Zejména nelitujme času, který věnujeme sbírce, o níž povědeme krátkou řeč. Nejen původní tvorbou je literatura živa, mnohé knihy k nám přicházejí zásluhou překladatelů. K těm se řadí Věra Kopecká. Důvěrně známe její překlady z polštiny. Tentokrát zacílila dál na východ a přiblížila čtenářům tvorbu petrohradské básnířky **Jekatěriny Vladimirovny Poljanské** (1967) v poměrně útlém, ale pozoruhodném výboru, nazvaném **HOLUBÍ HEJNO NAD PETROHRADĚM**. Navzdory všemu si sympaticky velí *//neteskní duše//* a *//nelituj ničeho//*. Její verše jsou nesený na vlně z dřívějšíka známého, charakteristického ladění strízlivějšího, věcnějšího proudu ruské poezie, oproštěného přílišného patosu a zjednodušující přímočarosti. Tu současnou potkáváme pouze v omezeném rozsahu. Pokud vůbec. Na známé cestě obvykle pátráme po známých stopách. Hledaje paralelu k veršům Poljanské, dospěl jsem k jménu Anny Achmatovové (1889–1966), která ovšem žila v jiné době, v naprosto odlišném světě. Vždyť její prvotina vyšla v roce 1912! Lze ovšem vystopovat jisté shodné prvky. Niternou hořkost, pocit trpké deziluze a náhlého pocitu vykořenění, unikání do bolestné, nic neřešící intimity soukromí, vzbuzující alespoň klamně zdání částečných jistot, nezbavující však ostnů bezradnosti a bezvýchodnosti. Poljanská píše *//má bolest stala se mou vinou//*, netají bytostně sepejetí s rodnou zemí, ale nepostrádá ani kritické vidění: *//nemám proč milovat svou zemi//* a o tři verše dál čteme *//beru na sebe díl její viny//*, nebo *//zůstávám věrná uprostřed zrad//a neměnná v toku změny//*. Jako bolestný výkřik znějí verše, držící prst na tepu současnosti: *//Žebřácké hořké zloby// nad uchem bič zasviští.// Přežít!//Ale jenom aby//nebylo srdce kusem kry.//* Ani Poljanská se nevyhýbá svěbytné, téměř jeseninovsky modelované

poezii ruského venkova v básních Na chatě či Venkovský obrázek a pochopitelně se jako petrohradská rodačka nemůže oprostít odezvy tragických válečných let. Nad výběrem z veršů básnířky města ruských bílých nocí, abychom vzpomněli Dostojevského, nutno i trochu postesknout. Nikoli nad samotnou prezentovanou poezií, té vzdejme hold, nýbrž nad skutečností, že výbor vychází v Broumově (2010) zásluhou překladatelky, nepochybně v nevelkém nákladu (neuveđen) a jeho cesta ke čtenářům se tedy stala velice úzkou, zarubanou stezkou. Nezbyvá, než poezii Jekatěрины Poljanské (jakož i překladatelce) popřát, aby na té stezce potkaly hodně vnímavých.

František Uher

Podzimu neutčeš

V protější stráni zlátly javory, slunce ještě hrálo a v korunách stromů se nepohnula ani větvička. Přesně tak by se dal popsat obrázek na obálce knihy Františka Uhra. Mladá žena leží v barevném listoví, má zavřená víčka a namalované rty. Lahvově zelený svetr ladí k podzimu.

Tentýž malebný obrázek, obrázek k pohlazení, přeruší na první stránce knihy strohé věty: Cosi čnělo k modré obloze. Co je to? Lidská ruka.

A čtenáři hned zvednou adrenalin, neboť tuší, že ta žena je mrtvá a zvědavost v něm zahlodá jedinou otázkou: Kdo je vrah. Ale jak pročítá stránky, začíná se mu to nelíbit. Pokládá posléze stejnou otázku s autorem: Není těch mrtvých nějak moc?

A jak obrací listy, jak se noří do příběhu, nemůže zavřít knihu uprostřed, před objasněním. Až téměř na poslední stránce se dočte, že vrah se před vyšetřovatelem tváří jako jelimánek, učiněné dobrotisko. Oči mírné, přátelské, jako by se octl v kruhu nejlepších přátel. Takových, co odstraňovali nepohodlné lidi, vyšetřovatel poznal mnoho, ale neotřásl to jeho důvěrou v lidi.

To je důležité, aby autor vštěpoval čtenářům pozitivní myšlenku. A v tom je F.Uher mistr.

Marta Urbanová

Mrtvý z nábřeží

Povídky pana Duška zásadně nečtu v posteli. To tak, aby z každé vylezl vrah, přešel můj plot a vyškřábal se temnou nocí na balkón, prošel nějakým zázrakem skleněnými dveřmi a usurpoval o můj život. Že mám čisté svědomí, by mi nepomohlo, neboť když se začtu do kterékoliv povídky této knížky, tak na nic jiného nemyslím, než na to, že mně někdo jde podřezat krk. Vždycky si vzpomenu na mého manžela, jak četl ve vlaku detektivky. A bylo mi divné, že po přečtení každou

knihu vyhodil oknem ven. Když jsem se ho ptala proč, nikdy mi neodpověděl.

Ale bylo to jistě tím, že měl strach. Strach z vraha.

Proto si Duškovy knihy čtu za jasného dne. Nejraději dopoledne. Nejprve si prohlédnu zahradu, zamknu branku i dům, naleju si panáka a otevřu si knihu. Tentokrát Mrtvý z nábřeží. My u nás ve městě žádnou řeku nemáme, tudíž ani nábřeží, proto se mohu soustředit. „Kráčela zvolna podle mlází a našla ještě několik čerstvých pancáků...“ Panebože, už jsem v tom. Už s ní kráčím vysokým lesem, oči upřené do mechů, brkám o šlahouny, už vidím před sebou mlází. „Zaslechla ze sebou zapraskání suché větévky, ale než pootočila hlavu, aby se podívala, kdosi se k ní přimáčkl odzadu, jeho levačka stiskla její krk...“ Sedím v křesle a přesto mi někdo ze zadu sáhne za krk a já se ještě stačím vzepnout a vykřiknout.

Tak takhle já čtu knížky pana Milana Duška. No řekněte, není to k zbláznění. Ale stojí to za to.

Marta Urbanová

MINULOST SE VRACÍ

Docela nedávno vydala **MOBA Brno** detektivní román **Františka Uhra** s názvem **PODZIMU NEUTEČEŠ**. V závěru první krátké epizody autor napsal: *Zkrátka, ta noc byla pro vraha jako stvořená*. V následující epizodě hřmotí lesem mohutný pásový traktor, stahující čerstvě pokácené a odvětvené kmeny po hrboлатé cestě, opodál kvílí motorové pily. A pak to přijde: Z hluboké rýhy vyhloubené vlečeným kmenem trčí ze starého, tlejícího listí a zeminy lidská ruka... Od této situace se odvíjí další děj, který pochopitelně neprozradím.

Nejsem jistě sám, kdo od začátku tipuje vraha. Příznávám, že mě tentokrát autor parádně ošálil. A tohle je jeden z kladů jeho detektivky, udržuje ve čtenáři napětí až do závěrečných stránek. Dalším kladem je, že aniž by napětí, bez něhož se tenhle žánr neobejde, a které po kapkách umně stupňuje, nějak narušil, věnuje se všeobecně zodpovědné a náročné práci policistů bez toho, že by ji přehnaně glorifikoval a zastíral, že ne všichni a ve všech momentech se chovají tak, jak je zapotřebí (viz například policista Antonín, všeobecně zvaný Tonda). Autor realisticky vykresluje život lokality ve vypjatých dnech, ve dnech *jako by se ve městě ženili všichni čerti*, jak říká. Až jde mráz po zádech, když čtete, co se v takovém dni taky může všechno přihodit.

Mimo policisty, kteří se trvale zabydleli v Uhrových detektivních povídkách a románech (Čemus, Plevák, Just a Nožířová) dal více prostoru policistce nadporučici Slámové, nazývané Nadslámová, jde o poměrně rozporuplnou postavu, ale není sporu o tom, že je pro svoji práci zapálená a bere ji opravdu vážně.

Mrtvol je v románu víc než dost, ale všechny korespondují s dějem a při mravenčím vyšetřování, které má zákonitě mnoho úskalí, vycházejí najevo sou-

vislosti z nepříliš vzdálené minulosti, které nesporně nejsou vymyšlené, takový byl v posledních letech život u nás a nebudeme si zastírat skutečnost, že dosud ve velké míře je.

Prostřednictvím svých postav autor například vysloví: *Nikdo není proľhanější než historici. Nebo: Propagátoři marihuany licoměrně získávali hlasy fetišáků, nikdy však nenašli polomrtvého narkomana, neviděli devětadvaceti ranami ubodanou stařenku, ani trosky, které vlivem narkotik ztratily poslední lidské instinkty. A také: Nepřejícnost nutí závidět ostatním i tchoře v kurníku.*

Má autor pravdu, co myslíte vy?

Kniha není pouze o boji proti zločinu. Její obsah se dotýká každého z nás, převážně nás donutí přemýšlet, jak vlastně žijeme. Kam až naše znepokojení musí zajít, abychom přestali mlčet?

Závěrem se patří zdůraznit, že „Podzimu neutčeš“ od Františka Uhra je napsána čistým, velice čtivým jazykem, že jeho vyjadřování tihne ke stručnosti, je prostě z něho znát, že autor je i básníkem a aforistou.

Milan Dušek

POUTNÍK, KTERÝ NEODCHÁZÍ

Rok 1836 přinesl zajisté řadu událostí. Oficiální místa spatřovala událost roku v korunovaci rakouského císaře Ferdinanda V., o níž dnes hovoříme jako o poslední korunovaci, uskutečněné v Praze. Teprve s odstupem let byla tato politicky orientovaná akce nahlížena z historického hlediska jako zcela podružná. Zastínila ji událost zdánlivě všední, krásná prostá květina rostoucí za okázalým parkem rakouské šlechty, která všem hrdým, vlastenecky smýšlejícím Čechům mohla a může být ukradená. V dubnu toho roku totiž vyšla nevelká lyrickoepická báseň Máj. Karel Hynek Mácha vydal toto dílo, označované za základní stavební kámen moderní české poezie – vlastním nákladem! Slyšte, básníci a básnířky, tuto bědnou praxi přece dobře známe! Možná vás napadne, zda jsme se v tomhle směru nevrátili do první poloviny minulého století.

Zanechme však stesků, vraťme se k Máchovi, od jehož narození letos uplynulo 200 let. Akademie literatury české vzpomenula nepominutelného výročí vydáním publikace **JASNÁ NOCI! TEMNÁ NOCI!** v nakladatelství Jiří Tomáš – AKRO-POLIS, s obálkou a funkčními ilustracemi Josefa Velčovského. Šestnáct autorů vzdalo hold Máchovi a každý po svém. Prózou i poezií. Od drobných uměleckých dílek k empirickým vzpomínkám a faktografickým glosám. Ani těm však neschází patina niterného vyznání. Jako obvykle si latku velice vysoko nasadil Jiří Žáček v trojici básní. Název jedné je totožný s „máchovským“ názvem publikace. Nelze pominout jména Cimický, Prouza, Václav Suchý.

Zastoupeni jsou však i dva naši členové. Marcella Marboe patrně čtenáře maličko zaskočí básní „A komu smích“, kterou lze označit za miniaturní poemu. Není pro mne překvapením, že pro změnu dala vale próze a vstoupila do volnějších lučin básnictví, ale bravura, s jakou přijatou úlohu zvládla. Kéž by šlo vyslovit uznání i beze slov (cituji závěr M.M. – Mluví beze slov.) S objevitelskou lehkostí vyslovila víc, než možná sama zamýšlela, baletním krokem překročila řeku, dělicí upachtěný břeh příležitostného objednaného textu a ryzího umění. Dalším spolutvůrcem jubilejního máchovského souboru je Lubomír Macháček. Chovám respekt k celé jeho tvorbě a kdykoli o ní (či o autorovi) mám psát, pocituji jistý ostych. Jeho rozsahem nevelký, téměř aforisticky pojatý text „Vzpomínka na Pouť krkonošskou“ je poezií v próze. Překrásnou poezií, naplněnou nejen vroucími máchovskými odezvami. Na poetickém půdorysu Máchovy skladby je nabitý obecně platnými postřehy, které svou platností přetrvávají. Možná budou aktuálními tak dlouho, jako Máchův Máj. Jeho text by se snad měl do budoucna stát doprovodem ke každému vydání Máje. Napsal (cituji) „*vzletnou vzpomínku na poutníka*“. Možná se stane nezapomenutou, neboť Mácha je poutník, který neodchází.

František Uher

ČTENÁŘŮV PROŽITEK

Po přečtení bulletinu KRUH č.20 jsem se vrátila k Ladislavu Vondrákovi: „Když svěříš svoje srdce do mých rukou A do mých jistot ponoříš svůj strach.“ Jak by bylo jednoduché poslechnout, kdyby každý člověk měl někoho, kdo by mu k němu takto promlouval.

Šťavnatě napsaná je povídka Stopařka od Zdeňka Jiráska. Dobrý námět, slušný tah a nečekané zakončení. Mile jsem byla překvapená.

Samozřejmě bezchybný je Lubomír Macháček, i když Klobouk ze San Franciska to není.

A pak pročítám stránky začínajících autorů. Na studenty, když si vzpomenu na svá studijní léta, po stylistické stránce slušné. Všechny příspěvky mají podle mých prožitků stejnou úroveň, všechny zaslouží pochvalu.

Petr Musílek a paní Kopecká mají svou poezii postavenou na pocitech. Není to jen hra slov. Myšlenky jsou oblečené do nevšedních hávů, vábících k poodhrnutí. „V luku zálivu napjatá tětiva vln“. Těch možností, těch příležitostí, těch snů! Až kam...

A Petr Chvojka Báječně temné lovy. S ním by člověk mohl sedět na břehu jezera, a přesto jít dál, hloub a dostat se až ke dnu.

Jak už jsme u vody, tak ještě obrázek Přístav Nesebru. Pár čar a je tu dovolená, je tu léto, je tu Jiří Hrabinec, sám s tichem obrazu.

Nakonec zase voda. Tentokrát ve všech podobách Petra Zadníčka. Cestuje krajinou, jako když ovčácký pes žene stádo. Ale mám pocit, že za deště, protože říká, že voda v Norsku je všudypřítomná. Mít prožitek založený na vodě, to se podaří málokomu. Charakter vody se mění. Voda v ploše a voda do výšky. Bez představivosti to nejde.

Marta Urbanová

DOPIS ČTENÁŘKY

Vážený pane Dušku, ve Vašem příspěvku „Malé jubileum“ jste až příliš skromný. Dvacet čísel bulletinu v průběhu pěti let se stále širším záběrem zaměřeným už zdaleka ne „jen“ na dílka z oblasti prózy, poezie a výtvarného umění členů Východočeského střediska OS – za tím je hodně práce, i když si to pak čtenář s hotovým výtiskem v rukou plně neuvědomuje. Paní Marta Urbanová v řádcích „Čtenářův prožitek“ správně apeluje na členy, aby reagovali na obsah bulletinů – každý tvůrce je rád, když jeho práce přináší ohlasy, když vidí zájem, vždyť proto je tvořeno každé umělecké dílo a Kruh určitě takovým dílem je svým způsobem také.

„Kudy tekla Chrudimka“ od Lubomíra Macháčka – při čtení se mi úplně vybavila maminka – to její dohadování se sousedkami o nepodstatných věcech, rozcházení se ve zlém – nakonec si kamarádky stejně vždycky pomohly, když bylo potřeba a všechny malicherné rozmišky šly v tu chvíli stranou. Na Stránkách mladých a začínajících autorů mě velmi zaujal příběh od Terezy Bruknerové „Domy vyprávějí“. Ani se nechce věřit, že gymnazistka tak profesionálně zpracuje příběh z doby, která se dnešním mladým lidem stále více vzdaluje i snahou o překrucování faktů o holocaustu. Host Kruhu Petr Zadníček se svými „Norskými poznámkami“ – poučné i zábavné čtení o zemi, kam se málokdo z nás podívá – také jedna z velmi dobře zvolených ukázek.

Své dojmy ze čtení Kruhu 20 bych korunovala zmínkou o jedinečných aforismech pana Františka Uhra – jsou kořením výročního bulletinu.

Dagmar Poláková, Česká Třebová

ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME

Jičínské poetické jaro

Ve dnech 21.–23. května se uskutečnilo 3. Jičínské poetické jaro – setkání literárních klubů ze Slovenska, Polska a Čech. Jeho organizátorem je LIS/ Literární spolek v Jičíně/ a městská knihovna. Na setkání se podařilo organizátorům získat grant, podporu města i několika místních podnikatelů. Mezi organizátory byla z našeho střediska Draga Zlatníková, mezi účastníky pak Jana Jirásková a Věra Kopecká. V úvodu pátečního podvečera pozdravili účastníky hosté europosla-

nec ing. Oldřich Vlasák a místopředseda Senátu PČR MVDr. Jiří Liška. Po té se představili zástupci jednotlivých klubů. Při bohatém večerním rautu byl dostatek prostoru na výměnu zkušeností i neformální popovídání. V sobotu se konalo oficiální zahájení, kde po uvítání ředitelkou knihovny zazněly verše vždy jedné reprezentantky z Polska, ze Slovenska a z Čech. Pak byl upřesněn odpolední program – výlet do Prachovských skal, určena místa zastávek a autoři, kteří na těchto stanovištích přečtou své ukázky. A tak se odpoledne na přírodní scéně Prachovských skal postupně představili všichni zúčastnění autoři. A posluchači byli vnímaví a pozorní. Výměna knížek a kontaktů i rozhovory pokračovaly ještě večer a dlouho do noci. Setkání asi třicítky autorů bylo dobře připravené a probíhalo v srdečné a přátelské atmosféře.

Věra Kopecká

OBOŘICE JEDNA BÁSEŇ

Malebná a zastrčená vesnička, velký a starý statek, stodola stodolovitá, nijak speciálně neupravená, ani koruna od sponzora, žádná dotace či grant, žádné IČO, žádné razítko, žádná smlouva. A přesto se v Obořici u Nasavrk na Chrudimsku uskutečnil v sobotu 26. 6. druhý ročník hudebně poetického festiválku **OBOŘICE JEDNA BÁSEŇ**.

Bylo to šest hodin hudby i mluveného slova. Nejprve zahrála na housličky sedmiletá **Anežka Bartáková**, dcera pana domáčího. Po ní následoval **Dan Vychořil** ze Slatiňan, který přečetl poučnou pohádku pro děti i dospělé. Pak doslova uchvátila celou stodolu **Jana Bauerová** z Hradce Králové hrou na harfu a lyru. Tyto nástroje mnozí viděli a slyšeli poprvé v životě. A stodola se ukázala jako velice vhodný hudební sál. Janu vystřídal chotěbořský básník **Václav Hoblinka Chalupa**, který si vzal na výpomoc i několik herců divadla SCHOD. Zatímco Vašek diváky rozesmával, další umělec přeladil na vážnější notu. Kapelník skupiny Oboroh **Slávek Klecandr** ve své sólové hodině hrál a zpíval především zhudebněné žalmy. Bylo to vystoupení velkého profesionála a při jeho zpěvu utichly i za stodolou se pasoucí ovce a kozy. Zato v dalším čísle stodola doslova burácela smíchy. To na pódium vystoupili Přemysl Rut s Markétou Potužákovou. Jejich vysvětlení klasických českých pohádek opravdu stálo za to. Diváci dnes už vědí, jak to ve skutečnosti bylo s hrnečkem, co na požádání vařil kaši, jaký byl vlk z Červené karkulky a co se skrývalo za pěstitelským úspěchem hospodáře, který vypěstoval nad poměry velkou řepu. Závěrečný blok už byl zase klidný. Nejprve jihomoravský písničkář a básník **Michal Čagánek** zpíval i recitoval své verše a nakonec, již za svitu loučí, si diváci vychutnali libozvučnou slovenštinu, ale i polštinu a ukrajinštinu v písních **Lubici Christophory**.

Festival měl i výtvarnou část. Stodola byla vyzdobena fotografiemi obořického fotografa **Miroslava Kyzlinka** a obrázky malovanými na hedvábí od **Evy Maší-**

nové ze Slatiňan. Ta měla také venku ve stánku keramickou dílnu, kde si hlavně děti dělaly z hlíny různé ozdoby. Venku bylo těch atrakcí více. Čajovna, stánky s medem a medovinou a s výrobky z ovčí vlny. Ovčí vlna se tam také ručně zpracovávala a zájemci si mohli sami něco vyrobit. A nejen to, stříhač ovcí na místě také jednu ovci stříhal, navíc postaru ručními nůžkami, což si také mohl každý vyzkoušet. No a postaráno bylo i o žaludky. Vařil se guláš a zelňačka, točilo se pivo, prodávalo víno, hořel oheň, kde se pekly špekáčky a pro děti byla připravená i malá lanová dráha. A protože přálo počasí a lidí přišlo kolem stovky, tak to bylo velice vydařené odpoledne. A spokojeni byli i všichni tři pořadatelé, kteří skoro neprodělali.

Zdeněk Jirásek

Z akce v Obořicích

* **11. 7. proběhlo na zámku v Nasavrkách** autorské čtení Jana Stejskala. Akce byla zaměřena k 160. výročí úmrtí skladatele Zdeňka Fibicha, jehož hudba pořád provázela. Zúčastnilo se 37 návštěvníků.

NOVÉ KNÍŽKY NAŠICH AUTORŮ:

PODZIMU NEUTEČEŠ – František Uher – detektivní román v nakladatelství MOBA.

HRANIČÁŘSKÁ ČEST – Milan Dušek – povídky – vydal Klub českého pohraničí v nakladatelství Oftis v Ústí nad Orlicí.

SASKÝ VPÁD DO ČECH (1631–1632) – Karel Kýr – historická próza – nakladatelství Uni Book.com.

PRVNÍ ŽENA, KTERÁ OBEPLULA SVĚT A JINÉ ZAVÁTÉ STOPY HISTORIE – Karel Kýr – nakladatelství UniBook.com.

HROZNATŮV SLIB – Karel Kýr – příběh založení kláštera Teplá – UniBook.com.

DĚJINY KULINÁŘSTVÍ I. – IV. – Karel Kýr spolu s Jaroslavem Vašákem – nakladatelství Nová Forma v Českých Budějovicích.

INKVIZITOR S ROZŠTĚPENÝM PENISEM A JINÉ MÁLO UVĚŘITELNÉ PŘÍBĚHY – Karel Kýr v nakladatelství Nová Forma České Budějovice

POSLOVÉ MINULÝCH ČASŮ – Jan Stejskal – povídky pro mládež s ilustracemi autora ve vydavatelství Silueta v Pardubicích.

CESTY A NÁVRATY – Jan Stejskal – historické povídky s četnými ilustracemi autora v nakladatelství Oftis v Ústí nad Orlicí.

JUBILEA

25. 9. Jaroslava Paštiková

Martin Vídenský

22. 10. Daniela Javoříková

9. 12. Patricie Holečková

Jana Jirásková

Půlkulatá výročí:

23. 9. Hana Cihlová

17. 10. Petr Musílek

21. 10. Jiří Bruthans

17. 11. Antonín Šlechta

23. 12. Elena Kulakovská

Všem jmenovaným přejeme hodně zdraví a optimismu i úspěchy ve tvořivé práci.

* **Východočeské středisko OS spolu s Krajskou knihovnou v Pardubicích** vyhlásilo literární a výtvarnou soutěž pro mládež **Pardubické střípky 2010** v pěti věkových kategoriích, na téma **Když se tak trochu bojím**. Uzávěrka k zaslání prací je 17. října, slavnostní vyhlášení vítězů 18. listopadu v Domě hudby v Pardubicích. Případné informace poskytne paní Cihlová. Soutěž se koná za finanční podpory MV ČR a Magistrátu města Pardubice

***Vážení autoři!** (zavedení i začínající)

Rozšířili jsme možnosti na webových stránkách www.romanyzdarma.cz. Kromě románů a literárních děl uveřejněných zdarma, můžete nabízet svá díla (detek-

tivka, cestopis, filozofické práce, soubory dobrých povídek) i k prodeji. Vložíme vám na stránky ukázkou z díla a v nabídce bude jeho cena a vaše mailová adresa. Korespondovat se zájemcem pak budete sami. Vzor je u autora Miloše Konáše. Za každou nabízenou literární práci bychom požadovali poplatek 50 Kč. ročně. Případné dotazy zodpoví milos.konas@seznam.cz .

ÚZEMNÍ SDRUŽENÍ SYNDIKÁTU NOVINÁŘŮ VYSOČINA

Toužil hlavy lidem otevírat

Tak lze stručně charakterizovat snahy tribuna veřejného mínění, osobnosti českého národního obrození, novináře, politika a satirika Karla Havlíčka Borovského.

*Svatý Jene z Nepomuku
drž nad námi svoji ruku,
by nám Bůh dal co dal Tobě
by náš jazyk neshnil v hrobě.*

Známý epigram připomínáme v souvislosti s červencovým výročím Havlíčkova úmrtí (29. 7. 1856) po návratu z konfinace v Brixenu, při kterém jistě nelze pominout, že nadcházející letopočet 2011 bude (mimo jiná synonyma) Rokem Karla Havlíčka Borovského. Narodil se před 190 lety (31. října 1821) v Borově, 16. prosince uplyne 160 roků od deportace do Brixenu (1851) a 29. července 2011 si připomeneme již 155. výročí Havlíčkova úmrtí v Praze. Ale nejen tato životopisná data jsou pro Územní sdružení Syndikátu novinářů Vysočina příležitostí k vyhlášení soutěže EPIGRAM 2011, určené všem autorům schopným epigramem reagovat na jevy kolem sebe a tak ve výročním Havlíčkovském roce 2011 povzbudit tvorbu tohoto zatím opomíjeného žánru.

Slovník pojmů literární teorie uvádí: epigram (z řeckého Epigramma – nápis) je krátká satirická báseň s vyostřenou pointou. Trefně vyjádřeno jedním z účastníků soutěže EPIGRAM 2006: „... jde jen o pár slov, o několik gramů, ale s myšlenkou vážící snad tunu.“

Soutěž EPIGRAM 2011 je vyhlášena ve třech kategoriích:

- A) – pro autory do 25 let věku,
- B) – do 55 let
- C) – tvůrcům starším pětapadesáti roků. Přihlásit lze max. 15 původních epigramů ne starších tří let.

Uzávěrka přijímání soutěžních prací bude 30. června 2011, organizátoři si vyhrazují možnost zadání upřesnit. O případných úpravách budou přihlášení autoři včas informováni.

Předpokládaným vyvrcholením autorské soutěže má být (stejně jako v roce 2006) vydání sborníku vybraných epigramů a jeho veřejné uvedení při setkání tvůrců ve druhé polovině roku 2011. K tomuto oslovení byla použita i databáze autorské soutěže EPIGRAM 2006, adresáty prosíme o dodání aktuálních kontaktů – poštovních i elektronických na adresu:

Územní sdružení SN Vysočina
Humpolecká 648
580 01 Havlíčkův Brod
nebo elektronicky na: Syndikat.vysocina@volny.cz

OBSAH:

M. Ungrádová: Rodový erb Dubánků vyřezaný do lipového dřeva	1
M. Dušek: Na slovíčko s členkou Klubu Vč. SOS M. Ungrádovou	2
P. Musílek: Zástup světla.....	3
V. Sokol: Ostrov	4
F. Uher: Šeptem, Sjednocení	8
J. Stejskal: Když navštívil Chrudim císař pán	8
J. Krečmer: Písně pro violu.....	15
A. Šlechta: Klam.....	16
Z. Jirásek: Na chvíli přestalo, Leje a leje.....	23
J. B. Kraus: Příběh.....	23
L. Huml: Ušák	25
STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNÁJÍCÍCH AUTORŮ	
H. Křivánková: Duše nepokořená	26
J. Faltus: Duše svobodná, nepokořená	27
LITERÁRNÍ SOUTĚŽ „O PARDUBICKÝ PRAMÍNEK“ 2010	
L. Macháček: Úvodní slovo	28
T. Štěpánová: Jeden za všechny, všichni za jednoho	29
K. Chybová: Předmět: curriculum vitae.....	31
M. Ulrichová: Žvýkačkový dědeček.....	33
V. Kynclová: Deník	37
O. Vršanský: Jeden za všechny, všichni za mě!	40
J. Faltus: K. H. M.....	43
P. Zadníček: (HOST KRUHU) Norské zážitky – závěrečná část.....	44
F. Uher: Ohlédnutí za novými knihami.....	52

M. Richter: Druhý díl knihy „Tak přísahali“	54
M. Dušek: Chorobopis zločinu	56
J. Drábek: (HOST KRUHU) Praotec Noé a všechna ta voda	57
M. Dušek: Miluji Tě, Britská Kolumbie	57
M. Dušek: Rozhovor s Janem Drábkem	59
F. Uher: Nelituj ničeho	61
M. Urbanová: Podzimu neutěčeš	62
M. Urbanová: Mrtvý z nábřeží	62
M. Dušek: Minulost se vrací	63
F. Uher: Poutník, který neodchází	64
M. Urbanová: Čtenářův prožitek	65
D. Poláková: Dopis čtenářky	66
Redakce: Zaznamenáváme – komentujeme	66
P. Holečková: Aforismy	7, 27
Fotografie (M. Dušek (jun.), Věra Kopecká, Jana Bauerová)	

KRUH, bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů Pardubice

Ročník VI. – číslo 21 – září 2010

Odpovědní redaktoři: Jiří Faltus, Milan Dušek

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 22 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Uzávěrka příspěvků: neděle 7. listopadu

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

PARDUBICE

Toto číslo vyšlo za přispění Magistrátu Pardubice, Krajského úřadu Pardubice, Krajského úřadu Hradec Králové a Ministerstva kultury ČR.